

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій
Кафедра психології, політології та соціокультурних технологій

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач кафедри

_____ (підпис) (прізвище та ініціали)
«__» _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

здобувача ступеня бакалавра **менеджменту соціокультурної діяльності**

Луцика Нікити Сергійовича

за темою:

«Організаційні засади та відмінні особливості діяльності професійних і самодіяльних театрів (на прикладі театрального колективу "Кураж" СумДУ та Київського національного академічного Молодого театру)»

(галузі знань **02 Культура і мистецтво**
спеціальність **028 Менеджмент соціокультурної діяльності**)

Науковий керівник

кандидат педагогічних наук

_____ **Бондаренко Ольга Олександрівна**
(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові)

«__» _____ 20__ р.

Підсумкова оцінка:

Національна шкала _____
Кількість балів ECTS _____

Члени комісії _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Члени комісії _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Члени комісії _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Суми 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. СТУДЕНТСЬКИЙ АМАТОРСЬКИЙ ТЕАТР ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ОСЕРЕДОК.....	6
1.1. Історико-теоретичний аспект дослідження діяльності аматорських театрів.....	6
1.2. Завдання та функції студентського аматорського театру, напрями і форми роботи.....	13
1.3. Організаційні засади діяльності студентського аматорського театру та його відмінні особливості.....	27
Висновки до розділу I	32
РОЗДІЛ II. ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТСЬКОГО АМАТОРСЬКОГО ТЕАТРУ.....	37
2.1. Основні етапи діяльності студентського аматорського театру (на прикладі відкритого студентського театру «Кураж» Сумського державного університету).....	37
2.2. Менеджмент студентського аматорського театру, роль та функціональні особливості діяльності його керівника та учасників.....	44
2.3. Практичні рекомендації щодо вдосконалення організаційної складової діяльності студентського аматорського театру.....	52
Висновки до розділу II	54
ВИСНОВКИ.....	57
Список використаних джерел.....	62
Додатки.....	64

ВСТУП

Реалізацією пріоритетних завдань вищої освіти – підготовку висококваліфікованих спеціалістів, здатних до творчого та креативного мислення у вирішенні фахових задач та питань міжособистісних відносин, можливо здійснити за умови поєднання навчальної та позанавчальної діяльності. Залучення студентів до участі в гуртках, творчих студіях та клубах за інтересами забезпечує розвиток їх особистісних якостей і талантів, вчить працювати в команді, спонукає до активного саморозвитку.

Проблеми виховання та всебічного розвитку особистості засобами мистецтва, різні аспекти творчої діяльності та естетичного виховання дітей і молоді неодноразово ставали предметом наукових досліджень великої кількості вітчизняних та зарубіжних науковців (Зязюн І. А., Красильников І. М., Миропольська Н. Є., Падалка Г. М., Рудницька О. П., Семашко А. Н., Вебер М.). Дослідженням питань розвитку культури студентів, духовного світу молоді займались Балагура О. О., Василюк Р. А., Коломієц Р. Кудін В. О, Кутузова Н. Е. Лучанінова О. П. та інші.

Творча діяльність та заняття у гуртках можуть також сприяти формуванню низки компетентностей, якими мають володіти випускники закладу вищої освіти, а саме – здатність зберігати та примножувати моральні та культурні цінності, генерувати нові ідеї (креативність), цінувати і поважати різноманітність та мультикультурність, формувати навички міжособистісної взаємодії, виявляти ініціативу, наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків. Більшість вітчизняних закладів освіти пропонують студентам різні напрями позанавчальної діяльності, у тому числі і заняття у творчих колективах.

Найбільш ефективний вплив у даному контексті, на нашу думку, має участь студентів у театральних колективах, зважаючи на те, що театр синтезує в собі майже всі види мистецтва, поєднуючи розмовний жанр, сценічні рухи, хореографію, музику, літературу, образотворче мистецтво. Це

підтверджують наукові розвідки вчених, які присвятили роботи розкриттю соціально-виховного значення театру (Баканурський А. Г., Катишева Д. Н., Корнієнко Н. М.), вивченню специфіки аматорських колективів (Аріарський М. А., Марков О. П., Сасихов О. В.), застосуванню театральної творчості у навчально-виховному процесі Котикова О. М., Люблінський І. Л., Масол Л. М., Михайлова А. Я. та інші).

В умовах сьогодення, коли більшість молодих людей віддають перевагу пасивному проведенню вільного часу - комп'ютерні ігри, соціальні мережі, тощо, важливим і складним завданням закладів вищої освіти є залучення студентів до мистецької діяльності та збереження зацікавленості нею. Актуальною з цієї точки зору є необхідність впровадження ефективних організаційних заходів та створення належних умов для всебічного розвитку особистості студента у процесі його участі в діяльності аматорського театру. Саме тому, тема нашого дослідження - «Організаційні засади діяльності студентського аматорського театру».

Об'єктом дослідження даної роботи є діяльність студентського аматорського театру.

Предмет дослідження – організаційні засади діяльності студентського аматорського театру.

Мета кваліфікаційної роботи – визначити організаційні засади діяльності студентського аматорського театру, окреслити її особливості та сформулювати рекомендації щодо вдосконалення організаційної складової цієї діяльності.

Реалізація поставленої мети можлива за умови виконання наступних завдань:

- здійснити аналіз наукових джерел, схарактеризувати понятійний апарат дослідження, окреслити генезис аматорських театрів;
- окреслити завдання, функції, напрями та форми роботи студентського аматорського театру;
- визначити організаційні засади діяльності студентського аматорського театру, охарактеризувати його відмінні особливості;

- означити етапи роботи аматорського колективу, окреслити роль його керівника та учасників;
- сформувані рекомендації щодо підвищення рівня ефективності організаційної складової діяльності студентського аматорського театру.

Методи дослідження. Досягнення поставленої мети і завдань роботи здійснювалося за допомогою комплексу методів: **теоретичних** (аналіз наукової літератури з тематики дослідження; вивчення нормативно-правових документів, якими керуються у своїй діяльності аматорські колективи та навчальні заклади, в яких вони працюють; критичний аналіз досвіду роботи студентського аматорського колективу; систематизація теоретичних даних, їх узагальнення, сходження від абстрактного до конкретного, які сприяли визначенню організаційних засад діяльності студентського аматорського театру) та **емпіричних** (спостереження, анкетування, бесіди), які дозволили більш детально охарактеризувати відмінні особливості діяльності студентського аматорського театру.

База практики. Дослідження здійснювалося на базі культурно-мистецького центру (КМЦ) Сумського державного університету, а саме у відкритому студентському театрі «Кураж».

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, шести підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ І. СТУДЕНТСЬКИЙ АМАТОРСЬКИЙ ТЕАТР ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ОСЕРЕДОК

1.1. Історико-теоретичний аспект дослідження діяльності аматорських театрів.

Театральне мистецтво являється однією із найдавніших форм ефективного впливу на різноманітні соціальні процеси, спонукаючи до колективних дій та регулюючи індивідуальну поведінку. Здавна народні обряди, які лежали в основі театральних дійств, виконували важливу функцію – згуртовували членів соціальної групи, спрямовували загальні дії у належне русло для досягнення відповідної мети.

Вплив мистецтва (зокрема і театального) на розвиток різноманітних навичок, формування ціннісних орієнтацій, естетичної культури особистості, та індивідуальної поведінки і сьогодні вивчається великою кількістю науковців, які розглядають дану тематику у різноманітних аспектах. Особливо ефективним вчені вважають педагогічний вплив мистецтва на формування та розвиток особистості, що спричиняє розробку великої кількості праць, присвячених вихованню засобами мистецтва. Так, важливими є доробки І. А. Зязюна, В. О. Кудіна, Н. Є. Миропольської, О. П. Рудницької. Вплив театальної творчості на духовну культуру особистості вивчали Є. Б. Вахтангов, І. Д. Глікман, О. Я. Таїров.

Зв'язок педагогіки і мистецтва у процесі професійної підготовки студентів та необхідність поєднання навчання і творчості доводили П. П. Блонський, А. В. Луначарський, А. С. Макаренко, Ф. Прокопович, С. Ф. Русова, Г. С. Сковорода, І. М. Стешенко, В. О. Сухомлинський, С. Т. Шацький, які вважали мистецтво необхідним елементом як естетичної підготовки самого педагога, так і виховання студентів. У працях відомого театального режисера та вчителя К. С. Станіславського розробляються основні ідейно-теоретичні та викладацькі принципи естетичного виховання через театральне мистецтво.

Театральну майстерність як спосіб поліпшення креативних можливостей педагога та студентів, що слугує індивідуальному розвитку, розглядали такі вітчизняні та зарубіжні дослідники як: В. Ц. Абрамян, Д. Г. Город, Н. Г. Ксенофонтowa, М. Є. Миклашова, Г. І. Переухенко, Н. Я. Сайгушев, Г. О. Ястребова, С. О. Швидка.

Проблемам формування ціннісних орієнтацій особистості засобами театрального мистецтва займалися Г. О. Єськіна, Є. І. Головаха, М. М. Скорик, Л. В. Сохань, виділяючи головну роль її готовності, можливості індивідуальної, креативної самореалізації, а також усвідомлення власного місця в підборі соціальних ролей, відшукування та здійснення шляхів та засобів самоактуалізації. У дослідженнях Г. В. Ващенка поблизу загальнолюдських зазначень (мораль, існування, незалежність, взаємодія, активність, сім'я, значимість) акцентуються певні цінності (мова, історія країни, рівень культури). Уміння особистості до плідного життєвого підбору з позицій цінностей, як заявляє Т. М. Титаренко, виявляється в диспозиціях саморозвитку, а також самовираження. У дослідженнях О. В. Сухомлинської науково обґрунтована важливість загальнолюдських, національних цінностей, а крім того засобів їх трансляції в процес навчання особистості.

Іноземна практика застосування засобів театральної творчості в ході підготовки студентів у вищих навчальних закладах Великої Британії досліджує С. О. Соломаха. Значимість театральної педагогіки у підготовці студентів Швеції помічає К. Б. Соколов. Застосування методу психодрами у США, Великобританії, Франції, а також інших держав розкривають Д. В. Вінніот, Р. К. Ейферман, М. Фростінг, А. Беркелі.

Аналіз наукових джерел дозволив нам з'ясувати, що педагогічний вплив театрального мистецтва на виховання студентів та перспективи навчання і виховання засобами мистецтва, а також питання розвитку особистості у процесі творчої діяльності розкриті багатьма науковцями але залишаються актуальними і сьогодні. З метою розкриття досліджуваної теми, необхідним є

визначення термінологічної бази, а саме, понять: «театр», «театральне мистецтво» «аматорський театр».

Поняття «театр» походить від французького «théâtre» або грецького «θέατρον» і в перекладі означає «місце видовища». Це вид сценічного мистецтва, що відображає життя в сценічній дії, яку виконують актори перед глядачами, а також установа, що здійснює сценічні вистави певним колективом артистів і приміщення, будинок, у якому відбуваються вистави.

«Театр» – вид мистецтва, що поєднує в собі літературу, музику, хореографію, вокал, образотворче мистецтво та інші, проте володіє своєю особливістю: відображення реальності, звичаїв, конфліктів, а крім того їх трактування і аналіз, прийняття тих чи інших думок тут відбувається за допомогою трагічного впливу, основним носієм якого є актор. Театр визнається найбільш потужним знаряддям впливу на людину, тому що у процесі споглядання на сценічні дії, спостерігач порівнює себе з тим або іншим персонажем. Всередині нього відбуваються зміни через відчуття катарсису (очищення, піднесення через мистецтво, що виникає в процесі співпереживання та співчуття, очищення через страждання) [18, 363-365].

Згідно положень Закону України «Про театральну справу», «театральне мистецтво» визначається як вид мистецтва, особливістю якого є художнє відображення життя за допомогою сценічної дії акторів перед глядачами. А «театр» – заклад культури (підприємство, установа чи організація) або колектив, діяльність якого спрямована на створення, публічне виконання та публічний показ творів театального мистецтва. «Театральну діяльність» окреслено як діяльність у галузі театрів і театальної справи, пов'язану зі створенням, публічним виконанням, публічним показом, поширенням та збереженням творів театального мистецтва, забезпеченням умов для розвитку театальної творчості, підготовкою професійних кадрів, пропагандою кращих зразків театального мистецтва [8].

Зародження театального мистецтва почалося за часів Давньої Греції, коли багатоденні свята Діонісії (на честь бога Діонісія) супроводжувалися

театральними виступами на різноманітні міфічні сюжети. Розвиток театального мистецтва продовжувався протягом усієї історії людства і продовжується до сьогоднішніх днів, включаючи як професійну діяльність так творчість аматорських колективів.

Аматорський театр – вид непрофесійного народного театру, передумовами виникнення якого був фольклорний театр. В Україні аматорський театр виник у першій половині 18 століття, коли імениті та заможні громадяни створювали театри і демонстрували вистави у власних оселях. Виділявся він власним репертуаром, що складався із творів відомих драматургів. Вистави наближалися за власними театральними формами до висококласного театру, що існував у той час. У значній мірі аматорський театр спричинив зміни і у фольклорному театрі.

Хроніка українського аматорського театру розпочинається 7 квітня 1730 року разом з виставою у будівлі глухівського військового діяча І. Миклашевського. Імператриця Єлизавета надала спеціальний наказ 21 грудня 1750 року, в якому вперше було регламентовано функціонування аматорського театру як феномену культурного існування імперії.

У 19 столітті розпочинається інтенсивний розвиток студентських аматорських театрів. Так, наприклад з 1824 по 1829 рр. театральним студентським аматорським театром у Ніжинській гімназії керував відомий письменник і драматург Микола Гоголь. У 1833 - 1834 рр. регулярно функціонував аматорський театр при товаристві благодійності в Одесі. У 1848 році під керівництвом А. Лейтнера з'явився один з перших аматорських українських центрів у Коломиї, а потім Львові та Перемишлі. Одним з феноменів аматорського мистецтва був музично-драматичний гурток міста Київ (1872-1876 рр.) під керівництвом Михайла Старицького, а також Миколи Лисенка. З 1864 року утворене театральне об'єднання ужгородської молоді під керуванням Маріанни Попович.

У 19 столітті основними центрами діяльності українського аматорського руху є Самбір, Тернопіль, Стрий, Львів. З 1907 по 1909 роки у Львові

працювало 7 українських аматорських театрів, а також театри при спілнотах «Просвіта», «Воля», «Сокіл», «Зоря». Непрофесійний театр при співтоваристві «Сокіл» продемонстрував у 1907 році драму Івана Франка «Украдене щастя».

Одним з оригінальних аматорських театрів України був «Гуцульський театр», сформований у 1910 році Гнатом Хоткевичем. «Гуцульський театр» був незрівняним феноменом на той час. Аматорський театр, формуючись спільно з іншими видами художньої української культури, укріплює свої позиції та стає значущим знаряддям естетичного впливу на більшість громадян. Незважаючи на брак контакту серед діячів аматорського руху, єдина спрямованість їх діяльності була орієнтована на формування, а також посилення сучасних, демократичних думок. Аматорський театр виконав важливу місію в історичному формуванні культурних цінностей, а також у розвитку національної культури. У середині 1916 році російське керівництво використовувало оновлені репресії проти української культури та мови в театрі. У двадцятих роках аматорський театр формується як самодіяльне мистецтво.

Особливої популярності аматорські театри набули за часів Радянського Союзу з причини власної масовості, загальнодоступності, а також тому, що були важливим на той час для влади елементом культурно-освітньої діяльності з населенням. Аматорський театр містить в собі створення та виконання художніх творів силами артистів-любителів персонально (читці, музиканти, танцюристи, гімнасти) або спільно (студії, гуртки, народні театри). Поряд із радянським аматорським театральним рухом активного розвитку набули і студентські аматорські театри, які створювались при більшості навчальних закладів.

Студентський театр є одним із різновидів непрофесійного народного театру, що працює при навчальному закладі і є однією із форм організації змістовного дозвілля студентів, а також виконує інші функції, сприяє розвитку творчих здібностей, знайомить студентів із творами театральної

класики та п'єсами сучасників, що не тільки піднімають проблеми особистісних стосунків та цінностей, але й пропагують відповідну ідеологію держави.

Із отриманням Незалежності в Україні почали новий етап розвитку різні види мистецтва, у тому числі зміни зазнали і аматорські театри, розвиток яких, здавалося, практично згас. Сьогодні у сфері аматорського театального мистецтва не тільки зберігаються сталі форми діяльності, але й зазнають розвитку і розширюють популярність нові театральні форми, наприклад Театр абсурду, театр імпровізацій, Плейбек-театр, театр тіней, театр пластичної драми, різного роду перформанси тощо.

Діяльність сучасних студентських аматорських театрів відрізняється більшою свободою у виборі репертуару, іншими ціннісними орієнтирами, але і сьогодні зберігаються схожі завдання – розвиток творчих здібностей, організація змістовного дозвілля, реалізація творчого потенціалу тощо.

Тема успадкування, збереження надбань людства, розвиток естетичної культури студентської молоді є значимою і підтримується державною політикою, на що вказує Національна програма «Освіта», Указ Президента «Про основні напрями реформування професійної освіти в Україні» [24].

Діяльність аматорських театрів регулюється основними правовими документами тих установ, у підпорядкуванні яких вони знаходяться (у даному випадку – установ освіти) – Статутом навчального закладу, Положеннями структурного підрозділу тощо, які в свою чергу ґрунтуються на відповідних Положеннях Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту» тощо. Також, діяльність студентського аматорського театру може регулюватися відповідними Наказами ректора, Розпорядженнями адміністрації тощо. Наприклад, студентський аматорський театр «Кураж» Сумського державного університету входить до складу Культурно-мистецького центр (КМЦ) і є структурним підрозділом Сумського державного університету без права юридичної особи. У своїй діяльності КМЦ керується чинним законодавством України, загальнодержавною та

внутрішньоуніверситетською нормативною базою, Положенням про діяльність Культурно-мистецького центру, наказами та розпорядженнями відповідних посадових осіб (Додаток А).

1.2. Завдання та функції студентського аматорського театру, напрями і форми роботи.

Діяльність студентських аматорських театрів, особливо тих, що діють як структурна складова освітньої установи, регулюється нормативно-правовою базою навчального закладу і не може суперечити його основним завданням і функціям. Метою навчального закладу є надання якісних освітніх послуг студентам – здобувачам освіти. Характеристики фахових компетентностей та різного роду навичок, які мають опанувати студенти під час навчання, відображено у відповідних освітніх програмах.

Аналіз наукової літератури з питань зв'язку навчання та виховання із мистецтвом дає змогу визначити, що участь студентів у творчій діяльності має позитивний вплив на формування особистісних якостей випускника закладу вищої освіти та на його здатність до критичного мислення і творчого підходу у вирішенні не тільки життєвих проблем, а і питань виробничого характеру.

Так, на нашу думку, участь у діяльності театрального колективу допоможе оволодіти наступними компетентностями: здатність зберігати та примножувати моральні та культурні цінності, генерувати нові ідеї (креативність), цінувати і поважати різноманітність та мультикультурність, формувати навички міжособистісної взаємодії, виявляти ініціативу, наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків. Крім того, ми вважаємо, що випускник закладу вищої освіти має відповідати високим моральним орієнтирам, мати естетичний смак та бути висококультурною особистістю, яка матиме авторитет серед колег, підлеглих та керівництва.

Серед **завдань** студентських аматорських театрів ми визначаємо:

1. залучення студентів до творчої діяльності у театральному колективі;
2. виховання естетичного смаку, формування духовної культури, моральних якостей особистості та ціннісних орієнтацій засобами театрального мистецтва;

3. оволодіння навичками акторської майстерності, набуття досвіду сценічної гри, ораторського мистецтва, подолання бар'єрів страху перед публікою;
4. популяризація творів світової драматургії та вітчизняної театральної спадщини;
5. виховання у студентів уміння працювати у команді та відчуття особистої відповідальності за колективний результат;
6. реалізація творчих здібностей студентів і демонстрація набутих ними акторських навичок шляхом участі у виставах, концертах, фестивалях, конкурсах театального спрямування та інших мистецьких заходах;
7. пошуки та реалізація новітніх підходів до акторської підготовки, запровадження нових форм роботи, цікавих сучасній молоді.

Означивши завдання аматорського студентського театру, вважаємо за необхідне визначити також його функції. За судженням Подкоритової М. В. серед основних функції, що реалізуються студентськими театрами наступні:

- орієнтаційно-гуманістична;
- креативно-розвиваюча;
- інформаційно-освітня.

Орієнтаційно-гуманістична функція реалізується шляхом виконання творчо-викладацьких завдань, пов'язаних із формуванням у студентів ціннісно-орієнтаційної шкали внутрішнього сприйняття світу, а також спонуканням студента до самосвідомості, самооцінки, самовизначення та креативного саморозвитку на підставі формування, а також придбання таких індивідуальних властивостей, як об'єктивність, гуманність, толерантність, емпатія та освіченість.

Креативно-розвиваюча функція в силу власного креативного впливу потрапляє в усі області роботи колективу аматорського театру, інтегруючи всі інші функції.

Інформаційно-освітня функція реалізується за допомогою освоєння студентами спеціальних знань, а також технологій акторської творчості. Виходячи з цього, необхідно позначити, що отримане в аматорському театрі артистичний професіоналізм, завдяки власних особливих відмінних рис, що містяться в єдності логічного, а також психологічного, дає можливість ліквідувати численні інформаційно-освітні прогалини студентів [19, 346-349].

Проаналізувавши визначення вченої та спираючись на означені нами завдання студентських аматорських театрів, ми окреслюємо їх **функції** таким чином:

- культуротворча;
- пізнавальна;
- естетична;
- комунікаційна;
- соціалізуюча;
- розвиваюча;
- рекреаційна;
- розважальна.

Творча діяльність є однією з численних форм роботи, що впливає на реалізацію креативних можливостей студентів, і активна участь у процесі театральної творчості сприяє формуванню багатьох особистісних та професійних властивостей, необхідних для подальшої фахової діяльності, побудови особистісних стосунків, реалізації планів та амбіцій.

Одним із значущих аспектів, який притягує студентів до участі у аматорському театрі є спілкування. У процесі спілкування відбувається збагачення знань із різних тем, обмін досвідом – як життєвим та і професійним, формування різних комунікативних умінь. Спілкування між учасниками колективу сприяє також формуванню довірливих відносини, що є однією із важливих складових сценічного успіху колективу, коли актори на

сцені можуть довіряти, підтримувати і у неординарних ситуаціях – допомогти один одному. Тож, сценічне дійство – це результат підготовчої праці, а спілкування між акторами сприяє його покращенню, тож є значущим елементом у процесі життєдіяльності творчої групи.

Також зазначимо, що неформальне спілкування між учасниками колективу та іншими студентами є одним із ефективних методів залучення нових учасників до культурної діяльності в загалі та до театрального колективу зокрема. Ця взаємодія в основному відбувається в ході дозвіллевих ситуацій, тож основними перевагами студентської аматорської сфери ми вважаємо психологічну забарвленість, ймовірність того, що творча діяльність привнесе у студентське дозвілля не тільки змістовну наповненість, а і індивідуальні щирі переживання.

В свою чергу, студентський аматорський театр має відповідну концепцію діяльності, яка включає не тільки навчальний процес (набуття знань та акторських навичок) а ще й необхідну для рекреації студентів у вільний час місію – відпочинок, спілкування, реалізацію талантів, визнання та мотивація до нових успіхів, що спричиняє відповідне планування роботи – чергування навчальної діяльності та відпочинку.

Діяльність студентських аматорських театральних колективів можуть відрізнятися як в організаційному плані так і у питаннях змістового наповнення репетицій та постановок. Колективи можуть мати зовсім різний статус, який визначається в залежності від досвіду діяльності, його художнього рівня та глядацького успіху. Підвищення рівня акторської майстерності, обмін досвідом як у плані репертуару так і виконавському сенсі крім репетицій відбувається також під час участі колективів у мистецьких фестивалях і конкурсах, де колективи мають змогу познайомитися із доробком інших театрів та майстрів сцени – професійних акторів.

Серед **напрямів діяльності** студентського аматорського театру ми виокремили три основних:

- репетиційна діяльність;
- концертно-фестивальна діяльність;
- дозвіллева діяльність;

Сутність **репетиційної діяльності** заключається по-перше, у підготовці акторів-аматорів до майстерної гри на сцені – у виставах, постановках, сценках та у індивідуальних виступах (поезія, монологи, конференс, естрадні номери тощо), а по-друге, у підготовці самого спектаклю чи концерту.

Концертно-фестивальна діяльність включає участь у мистецьких заходах і акціях, фестивалях і конкурсах як колективно так і окремі сольні виступи учасників колективу.

Організація діяльності аматорського колективу відбувається у вільний від навчання і трудової зайнятості час, саме тому, дуже важливою її складовою є можливість відпочинку. Тож, **дозвіллева діяльність** є не просто важливою, а надзвичайно необхідною у аматорському колективі, у іншому разі, є ризик просто втратити його учасників з причини неймовірної завантаженості, напруги, емоційного виснаження та неможливості рекреації навіть у вільний час.

Кожен із напрямів діяльності аматорського колективу має відповідні **форми роботи**, які можуть змінюватися змістовно, вдосконалюватися, ускладнюватися або навпаки спрощуватися в залежності від ситуації та рівня підготовленості учасників колективу.

Так, **репетиційний напрям** діяльності може включати такі форми роботи, як **етюди, акторські тренажі, вправи для постановки дихання, дикції та артикуляції, тренінги з акторської майстерності, майстер-класи тощо**. Вивчення досвіду видатних педагогів з підготовки акторів як професійних так і аматорських театрів, дозволяє керівникам театральних колективів створити велику кількість тренінгових планів, що застосовуються в навчальних заняттях театального колективу, розпочинаючи з так званих, «азів» – занять для артикуляційного апарату, дихання, сценічного мовлення тощо, завершуючи формуванням образів на сцені. Тому, важливо у даному

напрямі роботи керівнику досягнути всі важливі репетиційні форми, зважаючи на те, що акторам-аматорам необхідно приділити більше уваги саме набуттю та вдосконаленню навичок акторської майстерності.

Аматорський театр - це просторове суспільство, що вводить людину в суспільство культурно-естетичних, а також образних цінностей та взаємин. За рахунок зосередження креативних можливостей учасників театру при праці над виставою формується неповторна творча обстановка з метою самореалізації, а також самоактуалізації молоді. Соціальна мета аматорського театру як форми організації діяльності зі студентами - формування духовно-інтенсивного розвитку людини. Тільки в безперервному креативному пошуку, а також професійному самовдосконаленні здатна розвиватися індивідуальність юного професіонала.

Різноманітність молодіжного театру як компонент культурної сфери пояснює необхідність його наявності в дозвіллі студентів. Крім того риса студентського аматорського театру полягає в тому, що, на відміну від режисера в професійному театрі, керівник студентського аматорського театру має справу разом з виконавцями, які можуть бути вкрай обдарованими, проте не навченими акторському професіоналізму. Отже початкові старання режисера досягти в постановці вистави раціонального креативного підсумку, як правило, не закінчується успіхом. Мають бути виявлені шляхи, а також ресурси з метою вирішення даної проблеми. Тут на підтримку прибуває етюдний метод, який є дуже важливим для студентів.

Навчальний етюд має в собі велику кількість різних нюансів креативного формування, а також є ефективним знаряддям викладання акторського мистецтва, художньою формою досягнення реальності для студентів. Аналіз ролі передбачає виконання актором на майданчику ряду етюдів згідно уточнення пропонованих факторів п'єси, а також ролі, по розкриттю характерності персонажа. Будучи в контексті поставленої проблеми етюду, спираючись на свої спостереження, а також чутливий досвід, студент, як актор, у впливі прагне відчути різні сторони існування

персонажа, для того щоб потім проконтролювати особисте ставлення до цілої ролі. Як правило, етюди породжують нові емоційні фарби, спонтанні ознаки характерності. Однак разом з тим, етюди ставлять перед виконавцем також і нові питання, що формують стимулюючий тон з метою їх подальшої інтелектуальної роботи [14, 154-157].

У роботі над етюдом студент особисто проходить всі періоди креативного процесу від усвідомлення хвилюючої його теми, а також плану вигаданої ситуації до втілення самого плану. Зімітувати подібним способом театральну обстановку та індивідуальну наявність в ній актора-аматора представляється у властивості його незалежної сценічної творчості. При організації навчальної діяльності над етюдами режисерові аматорського театру необхідно дотримуватися ряду викладацьких тверджень, що сприяють досягненню встановлених креативних цілей. Особливий інтерес студентські аматорські театри виділяють етюдним вправам на переборення перешкод, а також відбір театральних пристосувань, слідуючи розташуванню щодо того, що в основі людської роботи постійно знаходиться деякий конфлікт між людиною і середовищем. В даному значенні формування перепон в етюдних вправах є однією з основних викладацьких основ у студентській театральній діяльності. Етюд в репетиційній роботі при виконанні режисерської допомоги не тільки може допомогти акторові-любителю розкрити натуру існування персонажа, однак і сприяє організації цілого процесу його індивідуального самопізнання. Режисерові слід сформулювати в собі так зване відчуття повороту.

Всі набуті навички і таланти акторам необхідно реалізувати, отримавши зворотній ефект – визнання глядача, колег, керівника, а також думка професіоналів, які зможуть оцінити роботу із професійної точки зору. Саме тому, важливим напрямом діяльності є участь у заходах. У процесі **концертно-фестивальної** діяльності учасники колективу можуть брати участь у **виставах, концертах, фестивалях і конкурсах, івент-заходах,**

перформансах, виступати не тільки у колективних формах, а і в індивідуальних – як читці, ведучі заходів, тощо.

Процес роботи над виставою можна розбити на наступні ключові етапи:

1. вибір п'єси;
2. літературне дослідження п'єси;
3. режисерське дослідження п'єси (два періоди);
4. рішення, а також його реалізація;
5. композиція вистави;
6. розподіл ролей;
7. організація, а також способи ведення репетиційного процесу.

І хоч дослідження п'єси - це привілей режисера, в студентському аматорському театральному колективі всі етапи роботи над виставою зобов'язані ставати часткою загального виховного процесу.

Навчаючись акторському професіоналізму, сценічній мові, сценічним рухам, студенти навчаються розпоряджатися власним тілом, голосом, вчать фантазувати та формують впевненість в собі. Крім того в ході подібних тренінгів вони морально розкріпачуються, навчаються спостерігати, а також відчувати партнера по сцені, знаходять вміння, необхідні для подальшої діяльності. На початковому етапі разом зі студентами керівнику аматорського театру необхідно використовувати етюдний метод, що дає можливість вирішити труднощі креативного формування його учасників, але крім того досягти необхідного рівня результативної взаємодії, а також взаєморозуміння разом з виконавцями майбутньої вистави [14, 154-157]. Важливо оволодіти матеріалом, який є головним інструментом театру. Якраз під час формування, а також укладення подібних ситуацій йде відбір студентами рішень, навчання законам спілкування, поведінки, розвиток морально-етичних цінностей, формування культури почуттів, розвиток вміння розуміти натуру своїх дій.

Спираючись на це, стає зрозуміла значимість визначення репертуару аматорського театру для студентів, який би відповідав їх віковим особливостям, дозволяв би створити їх високохудожній смак, представляв одні з кращих зразків драматургії, а також художньої літератури.

Перший значний етап у постановці вистави зі студентами - це підбір п'єси. Підібраний твір має бути по-справжньому важливим, а також захоплюючим для всіх учасників аматорського театру. Правильний вибір п'єси забезпечує чималу активізацію пізнавальних, креативних, естетичних, комунікативних, а також моральних потенціалів, які задають спрямованість формування особистості.

Здолавши важкий шлях від знаходження точного задуму, через етап стильового вивчення драматургічного матеріалу, режисер переходить прямо до здійснення задуму, до відшукування ліній його певного сценічного рішення.

Таким чином, процес формування задуму можна розбити на три етапи:

1. пошук «ідеалу»;
2. осягнення;
3. реалізація.

Літературне дослідження п'єси. Як правило, кожен письменник відображає у власній п'єсі об'єктивно утвореному в процесі формування суспільства питання або цілий комплекс питань, вирішення яких, виступає для нього самого виключно практичну та загальнотеоретичну зацікавленість. Найчастіше це соціальні, а також індивідуальні, високоморальні труднощі. Письменник приймається вирішити ці проблеми за допомогою цілісної системи художніх образів власної п'єси за допомогою героїв - персонажів.

Перший період режисерського дослідження п'єси, завдання якого – визначення режисерської концепції вистави, спрямований на встановлення шляхів реалізації задуму, враховуючи ідеологію автора, період створення твору, а також розуміння його нинішнім відвідувачем. Тільки автор та сучасний глядач мають хвилювати режисера, у сенсі джерела сценічного

рішення. Необхідно розуміти область питань, що турбують сучасну людину, чітко підібрати автора, який здатний на них дати відповідь, а також мати здатність прочитати п'єсу об'єктивно, виключаючи всі його попередні театральні інтерпретації.

Режисерське дослідження п'єси (другий період). Встановивши на початковому етапі режисерського аналізу надзавдання майбутньої вистави, ми підходимо до режисерського розв'язання ідеї, визначаючи наступні компоненти:

- жанр вистави - ракурс зору режисера на дану проблему, а також ставлення до персонажів п'єси;
- смислову структуру жанру режисер виявляє з відповідності «концепції життя» режисера, а також «концепції життя» автора.

Головною фігурою вистави представляється людина – актор.

При складанні постановочного плану вистави режисер зі студентами зобов'язані зрозуміти п'єсу згідно наступним характеристикам:

- проблема;
- тема;
- ідея;
- жанр п'єси;
- провідна пропонована обставина;
- початкова подія;
- центральна подія;
- головна подія;
- надзавдання;
- наскрізна дія;
- конфлікт;
- предмет боротьби;
- жанр вистави;
- спосіб існування;
- середовище проживання.

Композиція вистави. Головною складовою сучасної режисури представляється мистецтво театральної композиції, яка не терпить зазорів між подіями. Досягаючи контрастності серед роздільних епізодів, режисер змушений пам'ятати, що контрастність приховує в собі небезпеку розвалити композицію, звернути її в серію прекрасно поставлених, однак духовно далеких один одному подій.

У той же час при правильному виведенні подій протилежність виключно стимулює, загострює динаміку вчинків і один випадок нібито «штовхає» інший. Формується незвичайна ланцюгова реакція, пересувною силою якої є ритм. Він виступає в трьох своїх видах: психологічному, музичному та пластичному, які можуть бути разом або переходять один в інший. Так всі театральні засоби - слово, звук, рух, світло, незважаючи на відмінність їх форм, внаслідок налаштованості на єдиний розмірений лад зіллються в цілісний образ, і внаслідок безупинності ритму намітиться прохід до наступної ланки дії, і рух цей пройде всю композицію вистави. Споглядач змушений сприймати театральну композицію, як рухомо-розкручений образ вистави, який формується в кінцевому підсумку оригінальним трактуванням тієї чи іншої п'єси, своєрідністю театральної гри, напевно виявленою структурою оформлення та музикою вистави.

Композиція – форма існування задуму. Вона закладена вже в розподілі ролей. Її диктують протягом конфлікту. Ціле - це вистава. Частина вистави - акт. Частина акту - подія. Але будь-яка подія формується з ряду вчинків. Події часу, місця дії - ціле, а створюються вони багатьма подробицями. Що вважати цілим, залежить від «точки відліку». Бо композиція вистави сплетена з багатьох композицій: композиції ідей, кольорів, світла, ритмів, простору. Композиція вистави це гармонійне формування всіх її елементів.

Для режисера настає значний момент при роботі зі студентами - розподіл ролей. Вистава готується не одним режисером, а багатьма людьми: акторами, сценаристами, асистентами режисера, декораторами, звукорежисерами, художниками, освітлювачами, гримерами, костюмерами,

бутафорами. Але зазвичай в студентському аматорському театрі є лише режисер, хореографи та актори-студенти. І в цьому сенсі, необхідним є розподіл обов'язків між учасниками колективу, які можуть частково або повністю взяти на себе ті чи інші функції. Звісно ж, більшість учасників театру бажають бути актором, проте деякі студенти бажають випробувати себе і в інших видах роботи – сценариста, акомпаніатора, звукооператора, освітлювача, декоратора тощо.

Важливо, щоб з того моменту обрання своєї «ролі» кожен студент самостійно відповідав за свою роботу. В ході роботи над виставою його члени починають розуміти, що успіх залежить від злагодженої роботи всього колективу, а не від конкретної людини. І тільки через спільні зусилля і віддачі кожного учасника процесу ймовірно створення цілої вистави. На даному етапі роботи трапляється процес персоналізації та самореалізації. Студенти починають осмислювати особисті таланти і своє місце в загальній справі, розвивається досвід до кінця розпочатої роботи, вони починають осмислювати цінності різноманітних варіантів праці, а також цінності праці іншої людини [3, 77-80].

Наступним значним кроком у репетиційній роботі представляється загальний розбір п'єси, коли керівник спільно зі студентами визначає тему, ідею та головну думку автора. Роздумуючи і зважуючи висновки на ці питання, студенти формують аналітичні здібності, мистецтво говорити свою думку, аргументовано захищати свою точку зору. В ході обговорення п'єси виявляється світогляд всіх його учасників. У студентів виражається особисте становище в ставленні до різних конфліктних питань, а також їх позиція до проблематичних ситуацій, відбувається зіткнення думок і суджень, вони переглядають старі та формують свіжі переконання. Ці процеси часом бувають болючими, але при цьому відіграють значну роль у становленні особистості.

Після проходження цього етапу, на якому влаштовується мета і наскрізна лінія вистави, починається момент роботи над роллю. Відчуті

свого героя, звикнути до нього завдання не з легких. В першу чергу студенти грають себе на сцені і ролі розподіляються з розрахунком того, що учень зуміє здолати матеріал, відчутти свого героя, об'єднатися з ним на тому психофізичному рівні, який йому доступний. Момент роботи над роллю навчає розуміти та приймати свого героя. Знаючи його минуле, характер, позицію та переконання, студент починає усвідомлювати логіку діянь свого героя, логіку його вчинків і думок.

Студент навчається давати високоморальну оцінку операціям персонажа, виходячи зі змісту мотивів, якими герой керувався, але не з зовнішньої форми вчинку. В ході роботи студент починає розуміти себе та інших, у нього визначаються свіжі стандарти міжособистісних відносин, стилів поведінки, виробляються аспекти високоморальних цінностей. Активно приєднується механізм рефлексії.

На цьому етапі роботи накопичений матеріал про роль переходить в область сценічної дії, коли студент стає творцем свого персонажа. У цей момент активно приєднується емоційно-вольова сфера, коли учасники вистави навчаються управляти своїм настроєм, реакціями, поведінкою, починають дорожити та поважати працю своїх партнерів, навчаються співпереживати один одному. Головний результат праці - це загальна радість творчості, коли актор віддає себе глядачеві, заражаючи його своєю енергією, емоціями, грою. Мистецтво віддавати себе людям є вищим проявом особистості.

Останній етап також представляється дуже важливим, так як власне в ньому підводиться підсумок спільної діяльності. Учасники вистави обмінюються враженнями про роботу будь-кого з них, як партнерів по сцені, так і про свою власну. Внаслідок критичності інтелекту студентів часом їм складно запримітити кращі сторони один одного, вони концентруються на критиці, проте завдання керівника в тому й полягає, щоб допомогти їм помітити і розповісти про приємні сторони креативного процесу. В першу чергу студент змушений позначити всі позитивні моменти, якісь успішні

знахідки в роботі будь-якого актора-аматора, розглянути позитивні зміни та особистісний прогрес учасників, можливості їх подальшого розвитку [3, 77-80].

Напружений робочий процес, особливо у студентському аматорському колективі необхідно поєднувати із дозвіллям. Відпочинок учасників колективу, тобто, організація **дозвіллєвої діяльності** може відбуватися у наступних формах: тематичні вечори відпочинку, зустрічі із відомими майстрами сцени, спільні походи у театр і кіно, відзначення професійних та особистих свят (День театру, День студента, День народження тощо), походи та відпочинок на природі, велосипедні подорожі, зимовий активний відпочинок (лижі, санчата, ковзани), літній відпочинок на водоймах тощо.

Студентська аматорська театральна майстерність – це особливий вид художньої діяльності, що містить період розвитку та становлення креативних можливостей особистості у внутрішньому освоєнні навколишнього світу, а також в усвідомленні своїх перспектив через особливі театральні засоби.

З метою забезпечення високого рівня ефективності роботи театального колективу, необхідно не тільки забезпечити його організацією якісних навчальних занять, але і сформувати в колективі атмосферу творчості, доброзичливих та довірливих взаємин, що стануть запорукою успіху.

1.3. Організаційні засади діяльності студентського аматорського театру та його відмінні особливості.

Проаналізувавши низку наукової літератури з проблеми нашого дослідження, а також визначивши завдання та функції, напрями і форми роботи студентського аматорського колективу, ми здійснимо визначення відмінних особливостей діяльності саме студентських аматорських колективів. Якщо порівняти організацію діяльності професійних та аматорських театрів, перш за все необхідно звернути увагу на їх організаційну структуру, адміністративне підпорядкування та менеджмент.

Професійний театр є **самостійною адміністративною одиницею**, приналежність якого визначається регіональним управлінням (селищне, районне, міське чи обласне підпорядкування), якщо ця установа є комунальною, або він також може бути комерційним (приватним) і його управління здійснюється засновником (упорядником) чи власником (групою власників), які в індивідуальному порядку можуть запроваджувати правила корпоративних відносин, напрями діяльності, затверджувати репертуарний план та склад акторів, пропонувати відповідну ідеологію тощо.

Студентські аматорські театри в більшості працюють при закладах вищої освіти і відповідають адміністративному управлінню установи, керуючись нормативною базою, штатним розкладом та фінансовим забезпеченням, яке може дозволити навчальний заклад.

Професійний театр має відповідний **кадровий штат** і вимагає значних та систематичних фінансових витрат, так як окрім театральної трупи є великий штат допоміжного і технічного персоналу, працю якого необхідно оплачувати. Аматорські театри в своїй більшості не мають великого оплачуваного штату і складаються із учасників, які відвідують театр можуть виконувати додаткові доручення на громадських засадах. Також, існують аматорські театри, за участь в яких та отримання відповідних знань і вмінь учасники (їх батьки) мають сплачувати кошти, особливо поширеною така

практика є у комерційних навчальних закладах, а також колективах, які працюють на умовах самоокупності. **Штат** акторської трупи у професійному театрі є досить **стабільним**, а у студентському аматорському колективі навпаки спостерігається постійна зміна учасників.

Відрізняються, на нашу думку, і підходи до **вибору репертуару** театру. Так, актори професійних театрів зобов'язані виконувати будь-який репертуар (який, звісно ж, не заперечує моральним нормам та законодавству країни), а не обирати самостійно бажані ролі. Актори аматорського театру, навпаки, мають можливість долучитися до вибору репертуару, колективного розподілу ролей і навіть, інтерпретації того чи іншого твору для свого колективу. Отже, у аматорського театру, на нашу думку, є більше можливостей відповідати викликам та атмосфері часу.

Студентські аматорські театри, з причини участі в них молодих людей, більш прихильні до різноманітних експериментів та неординарних підходів до постановок. Саме тому, від цих колективів можна очікувати цікавих та яскравих рішень. Але, слід зазначити, що саме **кількість вистав** у репертуарі аматорського театру буде врази меншою, у зв'язку із нижчою регулярністю репетицій та зайнятість акторів у навчанні та іншій діяльності. Також, репетиційна діяльність аматорського колективу буде більш насичена саме навчальними заняттями, де актори будуть набувати навичок акторської гри (участь в сценічних тренінгах, постановка сценічного мовлення, дикції, заняття вокалом, хореографією), в той час коли на репетиціях професійних театрів майже весь час віддається саме роботі над виставою.

Вистави професійних колективів являються результатом їх трудової діяльності і відповідно оплачуються заробітною платою, а вистави аматорських театрів є способом реалізації таланту і набутих акторських навичок. Також, як і участь у театральних фестивалях і конкурсах для аматорського театру є відповідно визнанням таланту, обміном досвідом, отриманням оцінки своєї діяльності. Для професійних колективів – це підвищення рейтингу колективу, вдосконалення рівня майстерності,

отримання професійних оцінок журі, а високі результати можуть вплинути серед іншого на отримання почесних звань, номінацій на премії як всього колективу так і окремих виконавців тощо.

Підсумовуючи все вище сказане, можна визначити такі **відмінні особливості студентського аматорського театру:**

- до складу театрального колективу входять лише студенти;
- підпорядковується навчальному закладу, в якому працює, або одному з його структурних підрозділів;
- менеджмент діяльності колективу може здійснюватися як установами при яких він працює (навчальні заклади або їх структурні підрозділи: Культурно-мистецький центр, Центр студентської творчості, відділ позанавчальної роботи тощо) або функції менеджерів можуть безпосередньо виконувати керівник та учасники колективу.
- склад учасників часто змінюється (випускаються старшокурсники, долучаються першокурсники);
- грають непрофесійні актори, які не мають спеціальної професійної підготовки;
- репетиційний процес розділяється на навчальний період (заняття з акторської майстерності) та власне, підготовку вистави;
- репертуар не відрізняється великою кількістю вистав;
- участь у театрі здійснюється у вільний від навчання час, є однією із форм організації дозвілля, будується на принципах вільного вибору;
- діяльність колективу не комерційна, фінансування здійснюється за рахунок закладу освіти (якщо театр існує на базі навчального закладу), спонсорських коштів (як одноразової допомоги так і можливе систематичне фінансування за рахунок спонсорів);
- аматорський колектив не має у штаті працівників допоміжного складу (костюмерів, декораторів, звукорежисерів, освітлювачів, гримерів тощо);

Окресливши відмінні особливості студентських аматорських театрів та, враховуючи необхідні організаційні складові, можливо визначити **організаційні засади їх діяльності**, а саме:

- студентські аматорські театри керуються у своїй діяльності нормативною базою університетського та державного рівня: Положенням про діяльність структурного підрозділу, Статутом навчального закладу, Наказами та розпорядженнями адміністрації, іншими нормативними актами закладу, Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту» (у випадку театру «Кураж» Положенням про Культурно-мистецький центр СумДУ, Статутом СумДУ, Кодексом корпоративної культури СумДУ тощо);
- організація діяльності студентського аматорського театру здійснюється, спираючись на реалізацію його місії, що полягає у збереженні національних культурних традицій і традицій університету, популяризації творчої діяльності, створенні сприятливих умов для творчого розвитку особистості, формуванні загальної культури студентів;
- фінансування діяльності здійснюється відповідно до фінансових можливостей навчального закладу та за рахунок можливих спонсорських коштів;
- діяльність студентського аматорського театру здійснюється згідно принципів вільного вибору, спрямована на організацію змістовного дозвілля студентів, покликана формувати культуру молоді, сприяти реалізації талантів і творчих здібностей;
- репетиційний процес аматорського театру будується з урахуванням навчальних занять (набуття навичок акторської майстерності) та безпосередньо роботи над постановкою вистав, виступів тощо;
- організація діяльності здійснюється з урахуванням необхідності участі колективу у виставах, концертах, фестивалях і конкурсах, які є способом

реалізації творчих здібностей, талантів та демонстрацією набутих навичок.

Необхідним, на нашу думку, є підкреслення ролі та авторитету керівника колективу. Для виконання завдань та реалізації функцій студентського аматорського театру, важливою є постать лідера, який зацікавить, надихне та, головне – зможе навчити необхідним тонкошам акторської майстерності – як професійним так і духовним. Бажано, щоб роботою студентських аматорських колективів керував професіонал – режисер, майстер сцени, який володіє не тільки професійними, але і людськими якостями, що зможуть привернути увагу та зацікавити учасників колективу. Від компетентності наставника, його витримки, здатності навчити, залежить на скільки якісно буде побудована робота і на скільки високим буде результат.

Метою керівника аматорського театру є заохочення студентів до участі, розкриття їх здібностей, організація колективного творчого процесу, де кожен відчуває свою відповідальність у загальному результаті. Також, для більшого заохочення акторів, керівник може практикувати їх участь у підборі матеріалу для майбутніх постановок, враховуючи інтереси студентської молоді.

Висновки до I розділу

У першому розділі було здійснено аналіз низки наукових джерел, які відображають проблеми зв'язків мистецтва із вихованням, навчанням та розвитком всебічно-розвиненої особистості. Серед досліджень, які попали в поле зору, особливо актуальними для нашої роботи з точки зору процесу виховання засобами мистецтва є праці І. А. Зязюна, В. О. Кудіна, Н. Є. Миропольської, О. П. Рудницької. Зв'язок педагогіки і театрального мистецтва розкрито у доробку П. П. Блонського, А. В. Луначарського, А. С. Макаренка, С. Ф. Русової, І. М. Стешенка, В. О. Сухомлинського, С. Т. Шацького та інших. На основі цього був схарактерезований понятійний апарат дослідження, як театральне мистецтво, театр, театральна діяльність, студентський театр та аматорський театр. Роль театрального мистецтва у розвитку креативних можливостей педагога та студентів, розглядали В. Ц. Абрамян, Д. Г. Город, Н. Г. Ксенофонтова, М. Є. Миклашова, Г. І. Переухенко, Н. Я. Сайгушев, Г. О. Ястребова, С. О. Швидка.

Визначено понятійний апарат дослідження, де «театральне мистецтво» визначено нами як вид мистецтва, в основі якого знаходиться художнє відображення існування, яке виконується за допомогою драматичної дії, що виконується акторами. «Театр» - вид мистецтва, що поєднує в собі різні види мистецтв - літературу, музику, хореографію, вокал, образотворче мистецтво та інші, проте володіє своєю особливістю: відображення реальності, звичаїв, конфліктів, а крім того їх трактування і аналіз, прийняття тих чи інших думок тут відбувається за допомогою трагічного впливу, основним носієм якого є актор. «Театральна діяльність» – діяльність у галузі театрів і театральної справи, пов'язана зі створенням, публічним виконанням, публічним показом, поширенням та збереженням творів театрального мистецтва, забезпеченням умов для розвитку театральної творчості, підготовкою професійних кадрів, пропагандою кращих зразків театрального мистецтва.

Поняття «студентський театр» означено нами як одним із різновидів непрофесійного народного театру, що працює при навчальному закладі і є однією із форм організації змістовного дозвілля студентів, а також виконує інші функції, сприяє розвитку творчих здібностей, знайомить студентів із творами театральної класики та п'єсами сучасників.

Було окреслено генезис аматорських театрів, де ми прослідкували становлення вітчизняних аматорських колективів, починаючи із першої половини 18 століття, зазначено роль у їх розвитку знаних діячів мистецтва та громадських діячів М. Гоголя, А. Лейтнера, М. Старицького, Г. Хоткевича та інших. Зазначено, що діячі українського національного мистецтва зазнавали репресій від радянської влади, що спричинило згасання діяльності національно спрямованих театральних колективів. За часів Радянського Союзу аматорські театри набули особливої популярності завдяки їх масовості, загальнодоступності, а також тому, що були важливим на той час для влади елементом культурно-освітньої діяльності з населенням. Поряд із радянським аматорським театральним рухом активного розвитку набули і студентські аматорські театри, які створювались при більшості навчальних закладів. Сьогодні у сфері аматорського театального мистецтва не тільки зберігаються сталі форми діяльності, але й зазнають розвитку і розширюють популярність нові театральні форми, наприклад Театр абсурду, театр імпровізацій, Плейбек-театр, театр тіней, театр пластичної драми, різного роду перформанси тощо.

Було визначено завдання студентських аматорських театрів, серед яких: залучення студентів до творчої діяльності у театральному колективі; виховання естетичного смаку, формування духовної культури, моральних якостей особистості та ціннісних орієнтацій засобами театального мистецтва; оволодіння навичками акторської майстерності, набуття досвіду сценічної гри, ораторського мистецтва, подолання бар'єрів страху перед публікою; популяризація творів світової драматургії та вітчизняної театральної спадщини; виховання у студентів уміння працювати у команді та

відчуття особистої відповідальності за колективний результат; реалізація творчих здібностей студентів і демонстрація набутих ними акторських навичок шляхом участі у виставах, концертах, фестивалях, конкурсах театрального спрямування та інших мистецьких заходах; пошуки та реалізація новітніх підходів до акторської підготовки, запровадження нових форм роботи, цікавих сучасній молоді.

Окреслено **функції студентського аматорського театру:** культуротворча; пізнавальна; естетична; комунікаційна; соціалізуюча; розвиваюча; рекреаційна; розважальна.

Серед **напрямів діяльності студентського аматорського театру** виокремлено: репетиційний; концертно-фестивальний; дозвіллевий. Для кожного напрямку означено **форми роботи**, а саме: **репетиційна діяльність** заключається по-перше, у підготовці акторів-аматорів до майстерної гри на сцені (етюди, акторські тренажі, вправи для постановки дихання, дикції та артикуляції, тренінги з акторської майстерності, майстер-класи тощо) а по-друге, у підготовці самого спектаклю чи концерту; **концертно-фестивальна діяльність** включає участь у **виставах, концертах, фестивалях і конкурсах, івент-заходах, перформансах**, виступати не тільки у колективних формах, а і в індивідуальних – як читці, ведучі заходів; організація **дозвіллевої діяльності** може відбуватися у наступних формах: тематичні вечори відпочинку, зустрічі із відомими майстрами сцени, спільні походи у театр і кіно, відзначення професійних та особистих свят (День театру, День студента, День народження тощо), походи та відпочинок на природі, велосипедні подорожі, зимовий активний відпочинок (лижі, санчата, ковзани), літній відпочинок на водоймах тощо.

Визначено **відмінні особливості студентського аматорського театру:**

- до складу театрального колективу входять лише студенти;
- підпорядковується навчальному закладу, в якому працює, або одному з його структурних підрозділів;

- менеджмент діяльності колективу може здійснюватися як установами при яких він працює (навчальні заклади або їх структурні підрозділи: Культурно-мистецький центр, Центр студентської творчості, відділ позанавчальної роботи тощо) або функції менеджерів можуть безпосередньо виконувати керівник та учасники колективу.
- склад учасників часто змінюється (випускаються старшокурсники, долучаються першокурсники);
- грають непрофесійні актори, які не мають спеціальної професійної підготовки;
- репетиційний процес розділяється на навчальний період (заняття з акторської майстерності) та власне, підготовку вистави;
- репертуар не відрізняється великою кількістю вистав;
- участь у театрі здійснюється у вільний від навчання час, є однією із форм організації дозвілля, будується на принципах вільного вибору;
- діяльність колективу не комерційна, фінансування здійснюється за рахунок закладу освіти (якщо театр існує на базі навчального закладу), спонсорських коштів (як одноразової допомоги так і можливе систематичне фінансування за рахунок спонсорів);
- аматорський колектив не має у штаті працівників допоміжного складу (костюмерів, декораторів, звукорежисерів, освітлювачів, гримерів тощо);

Означено **організаційні засади діяльності студентського аматорського театру:**

- студентські аматорські театри керуються у своїй діяльності нормативною базою університетського та державного рівня: Положенням про діяльність структурного підрозділу, Статутом навчального закладу, Наказами та розпорядженнями адміністрації, іншими нормативними актами закладу, Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту» (у випадку театру «Кураж» Положенням про

Культурно-мистецький центр СумДУ, Статутом СумДУ, Кодексом корпоративної культури СумДУ тощо);

- організація діяльності студентського аматорського театру здійснюється, спираючись на реалізацію його місії, що полягає у збереженні національних культурних традицій і традицій університету, популяризації творчої діяльності, створенні сприятливих умов для творчого розвитку особистості, формуванні загальної культури студентів;
- фінансування діяльності здійснюється відповідно до фінансових можливостей навчального закладу та за рахунок можливих спонсорських коштів;
- діяльність студентського аматорського театру здійснюється згідно принципів вільного вибору, спрямована на організацію змістовного дозвілля студентів, покликана формувати культуру молоді, сприяти реалізації талантів і творчих здібностей;
- репетиційний процес аматорського театру будується з урахуванням навчальних занять (набуття навичок акторської майстерності) та безпосередньо роботи над постановкою вистав, виступів тощо;
- організація діяльності здійснюється з урахуванням необхідності участі колективу у виставах, концертах, фестивалях і конкурсах, які є способом реалізації творчих здібностей, талантів та демонстрацією набутих навичок.

РОЗДІЛ II. ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТСЬКОГО АМАТОРСЬКОГО ТЕАТРУ

2.1. Основні етапи діяльності студентського аматорського театру (на прикладі відкритого студентського театру «Кураж» Сумського державного університету).

Сучасні заклади вищої освіти в Україні мають у системі позанавчальної роботи гуртки, творчі студії, спортивні секції, клуби за інтересами різноманітного жанрового спрямування, серед яких займають своє місце і студентські аматорські театри. Їх діяльність у різних ЗВО може дещо відрізнятися, але в ключових питаннях (мета, завдання, етапи роботи) в них майже однакові. Тож, розглянемо основні етапи діяльності студентського аматорського театру на прикладі відкритого студентського театру «Кураж», який працює при Культурно-мистецькому центрі Сумського державного університету.

Етапи діяльності студентського аматорського театру:

- підготовчий (набір у колектив, прослуховування, знайомство з колективом та його діяльністю, планування роботи);
- акторські тренінги;
- робота над виставою;
- участь у конкурсах і фестивалях.

Студентські театри дуже відрізняються на початкових етапах діяльності від професійних театрів, особливо від набору труп. У професійних театрах організовуються прослуховування (кастинги), де зазвичай існує великий конкурс серед претендентів на роль. Також, майже неможливо потрапити на роботу до професійного театру без спеціальної освіти. В університетах же, навпаки – в театрі грають лише непрофесійні актори, а студенти різних спеціальностей, навчальне спрямування яких часто зовсім не пов'язане із мистецтвом. Також, у зв'язку із тим, що кожного року проходить випуск

студентів, а значить і випуск учасників колективу, необхідно систематично поповнювати склад колективу. Тож, з цією метою в університеті проводиться низка заходів, а саме «Ярмарок інтересів», «Перша лекція для першокурсників», анкетування, тематичні кураторські години тощо.

Щороку, традиційно, першого вересня в Сумському державному університеті проходить «Ярмарок інтересів», метою якого є знайомство студентів із напрямками позанавчальної роботи, можливістю їх громадської, спортивної, трудової та мистецької зайнятості у позанавчальний час. Студенти можуть ознайомитися з усіма гуртками і студіями культурно-мистецького центру, спортивними секціями, волонтерською службою, студентською профспілкою, студентським самоврядуванням та багатьма іншими видами діяльності. Для того, щоб стати учасником гуртка (в тому числі і студентського театру), необхідно прийти у визначений час на площу біля університету, переглянути презентації гуртків та спортивних секцій, за бажанням – задати питання учасникам колективів, керівникам і залишити свої контактні данні у списку потенційних учасників колективу. Потім протягом тижня, керівники опрацьовують інформацію та запрошують на заняття колективу.

Ще одним дієвим методом поповнення складу учасників гуртків є анкетування першокурсників, яке зазвичай проводиться на «Першій лекції першокурсника» (організаційне заняття, де студентів знайомлять із навчальним процесом, системою оцінювання знань, Кодексом корпоративної культури та можливостями системи позанавчальної роботи). В анкеті студенти вказують рівень своїх творчих здібностей та можуть висловити бажання займатися у будь-якому гуртку чи спортивній секції. Анкети опрацьовують керівники та зв'язуються зі студентами, запрошуючи їх на заняття.

Процес прослуховування. Керівник запрошує студентів на першу репетицію, де пропонує виконати будь-який твір (поезію, прозу тощо), щоб з'ясувати рівень своїх творчих здібностей та навичок. Прослуховування в

студентському аматорському театрі проходить у формі знайомства із творчістю колективу, із видами його діяльності, учасниками та керівником. Якщо в професійному театрі проходить великий конкурс, де режисер дивиться на майстерність акторів і за результатами прослуховувань відбирає актора в театр чи ні, то в студентському театрі режисер не може відмовити студенту в його бажанні спробувати, а навпаки заохочує студентів брати участь у колективі.

Знайомство зі студентами-першокурсниками проходить у кімнаті або актовій залі, де зазвичай проходять репетиції відкритого молодіжного театру «Кураж». Тут збираються керівник театральної студії (режисер) та старші курси (актори, які вже займаються в театрі). Спочатку режисер розповідає про себе і про діяльність театру, а потім учасники старших курсів діляться своїми враженнями від участі у театрі. Потім відбувається саме прослуховування (за бажанням) першокурсники зачитують вірш, байку, прозу, анекдот тощо, а після цього керівник знайомить з подальшими планами та перспективами роботи і призначає подальшу зустріч.

Спочатку завданнями колективу є усунення деяких дефектів мовлення, страху виходити на сцену тощо. Важливим для керівника завданням є створення плану роботи з новачками. Після того як керівник колективу створив цей план, він знову збирає всіх першокурсників для його обговорення. Так розпочинається організаційний етап роботи (планування).

Організаційний етап роботи (планування). На наступній зустрічі керівник оголошує план подальшої роботи, до якого включають різні тренінги, де керівник (режисер) навчатиме студентів акторській майстерності. Адже, поряд із тим, як перейти до роботи з текстом та постановці вистав, студенти повинні систематично працювати над набуттям та вдосконаленням навичок акторської майстерності.

Визначається графік роботи, адже студентський театр потребує специфічного плану роботи. Він має бути підлаштований під розклад занять, не заважаючи навчанню та влаштовувати всіх учасників колективу. Зазвичай

у першокурсників перша зміна навчання, тому всією дозвіллевою діяльністю вони займаються після обіду. Тренажі та репетиції, як правило, призначаються на вечір, щоб у студентів була перерва між навчанням в університеті та репетиціями в театрі. Після обговорення та прийняття графіку починається основний етап – робочий.

Робочий етап. У цей період роботи режисер починає навчати першокурсників основам акторського ремесла. Допомагають йому в цьому основний склад колективу. Тренажі не надто відрізняються від тих, які викладають в театральних університетах. Тренажі сприяють розвитку артистизму, фантазії, уваги, реакції, роботи в команді і багато інших важливих для акторства навичок.

Зауважимо на ще одному заході, який сприяє залученню студентів до участі в гуртках і одночасно є майданчиком для перегляду їх творчих здібностей. Щороку в Сумському державному університеті проходить конкурс талантів першокурсників «Золотий інтеграл». Захід проходить в кінці жовтня або на початку листопада, коли студенти вже освоїлися в навчальному процесі і можуть приділяти час на організацію змістовного дозвілля. На цьому конкурсі студенти демонструють свої творчі здібності. Боротьба за кубок кращого факультету в університеті завжди закінчувалася не тільки яскравими виступами і перемогами у багатьох номінаціях, а й новими знайомствами та цікавими відкриттями для студентів.

Під час підготовки до цього конкурсу, більшість студентів хоче використати можливість показати себе в різних сферах (вокал, КВН, хореографія, театр тощо). Якщо говорити про театр в конкурсі талантів, то кожному факультету належить самостійно написати сценарій і поставити сценки, як і всі інші номери. Першокурсникам в цьому допомагають старші курси, вони і виступають в якості режисерів-постановників (зразок сценарію театральної сцени та фото команди факультету ІФСК див. Додаток Б, В).

Під час підготовки до «Золотого інтегралу», студенти отримують досвід роботи у студентських творчих колективах, краще відчують сцену і

глядача, та отримують позитивні емоції, які викликають бажання до нових звершень. І, як правило, результатом масштабного конкурсу можна очікувати значне поповнення до студентських колективів. Повертаючись до студентського театру, після проведення «Золотого інтегралу», як правило першою виставою першокурсників у колективі є Новорічна казка.

Новорічна казка. Ще одним великим проектом в Сумському державному університеті є Новорічна казка для дітей співробітників. Новорічна казка розробляється під керівництвом КМЦ за допомогою вокальних, хореографічних колективів, а також театральної студії. Казка складається з двох частин: вистава у актовій залі та ігрова програма з конкурсами біля новорічної ялинки. Також, вона проводиться для різних вікових категорій – для дітей віком від 4 до 10 років та від 10 до 14 років.

Працюючи над сценаріями та ролями, режисер дає можливість проявити себе кожному бажуючому. Створюється ціла команда, яка працює як на основній сцені, так і за кулісами, пультом управління музикою і світлом. Щороку сценарій Новорічної казки є унікальним, а номери створюються з нуля. Показавши казку на основній сцені, дітей запрошують пройти до новорічної ялинки, де їх чекають конкурси та подарунки. Конкурси також проводить студентський аматорський театр. Конкурсна частина має окремий сценарій, де дітям загадують загадки, водять з ними хороводи та дарують подарунки. Після цього дійства колективи фотографуються і діляться враженнями (див. Додаток Г). Після Новорічної казки режисер разом з колективом переходить до наступного етапу діяльності студії – вибір і підготовка вистави.

Етап вибору та підготовки вистави. Даний етап є найважливішим для першокурсників. Адже якщо на Новорічній казці студенти могли дозволити собі грати на сцені з імпровазіцією, то в роботі над виставою потрібно повністю занурюватися в роль і діяти згідно з розпорядженнями режисера. Для початку, режисер приносить кілька варіантів можливих п'єс. Весь колектив обговорює матеріал і, в кінцевому підсумку, зупиняються на

актуальній для них п'єсі. Важливим моментом перед роботою над виставою це складання плану роботи. Студентам належить виконати багато роботи для того, щоб їх акторська гра була на високому рівні. Ставиться вистава з урахуванням перспективи виїзду колективу на театральні фестивалі.

Отже, коли режисер розподілив ролі, а студенти обрали для себе пріоритетні завдання (робота над музикою, костюмами, афішою вистави тощо) починаються повноцінні репетиції. На них використовуються всі акторські навички, які режисер давав студентам на тренажах. Студенти працюють вже не індивідуально, а цілісно, оскільки над роботою вистави актори повинні відчувати на собі всі особливості п'єси від початку до кінця. Тому, в кращому випадку, студенти повинні бути присутніми на всіх репетиціях, навіть коли вони не задіяні в сцені.

Прем'єра вистави відбувається, зазвичай, на день театру – 27 березня але призначають і на інші дати. Коли робота над виставою підходить до завершення, студенти допрацьовують афішу, її якість, дизайн, вказують точну дату і час прем'єри (приклад афіші див. Додаток Д). Після чого вистава здається Художній раді КМЦ і готується до офіційного показу глядачам. Коли пройшов дебют першокурсників починається новий етап роботи театрального колективу – концертно-фестивальний етап.

Театральні фестивалі. Після прем'єри вистави в університеті, його рекомендують для участі на фестивалях в різних містах і країнах. Для цього режисер збирає команду студентів для підготовки вистави до показу в фестивальному форматі. Для цього потрібно продумати безліч дрібниць, переробити певні сцени або вирізати їх зовсім, оскільки на фестивалях час показу вистав обмежений. Для того щоб брати участь у театральних фестивалях, колектив заповнює спеціальну анкету учасника, де вказують всю потрібну інформацію та відправляють керівництву фестивалю. Якщо студентський колектив пройшов відбір і їх запрошують на фестиваль, режисер колективу звертається до керівництва КМЦ для дозволу брати участь в заході. Коли колектив отримав дозвіл на поїздку, починається

робота над виставою. Знову призначаються репетиції, на яких обговорюють важливі моменти для зміни та доопрацювання вистави. Питання поїздки на фестиваль дуже важливий, оскільки це нові можливості студента проявити себе серед інших театральних колективів, познайомиться з ними і обмінятися досвідом. Якщо якийсь студент не може поїхати на фестиваль, то режисер вводить на його роль іншу людину, що значно збільшує час роботи над виставою. Після того, як всі роботи зі зміни вистави були пророблені, колектив готовий до поїздки на фестиваль. Виступаючи на іншій сцені студенти отримують зовсім інші емоції та досвід. Вони спостерігають за працею інших колективів, обмінюються з ними знаннями.

Організація участі у фестивалі включає дуже кропітку та важливу роботу – оформлення відрядження, купівля квитків, затвердження списку колективу, вирішення організаційних питань із приймаючою стороною, технічних питань (сцена, звук, світло, декорації тощо), забезпечення безпеки учасників колективу під час поїздки, з'ясування умов проживання та побуту, транспортних питань на фестивалі тощо. Ці питання вирішує в основному керівник колективу, але він може звернутися за допомогою як до адміністрації та відповідних працівників КМЦ та інших структурних підрозділів, так і частково до учасників.

Після виступу всіх колективів настає найважливіший момент - нагородження. У залі збираються усі театральні колективи, які приїхали з різних міст та країн. Для кожного колективу дуже важливо отримати номінації, особливо номінацію за звання кращої вистави на фестивалі (фото акторів на фестивалі див. Додаток Е). Після нагородження, набравшись досвіду, колективи повертаються до рідних міст. З кожною поїздкою студенти стають все більш досвідченими і сильніше в плані акторської гри.

Отже, етапи діяльності студентського аматорського театру різноманітні. Пройшовши через усі етапи студент набуває безцінний досвід, який наближає його до мрії стати професійним актором.

2.2. Менеджмент студентського аматорського театру, роль та функціональні особливості діяльності його керівника та учасників.

Театр як установа культури, має свою структуру та менеджмент. Серед видів діяльності професійних театрів, як закладів культури можуть бути:

- 1) підготовка та демонстрація вистав та інших мистецьких заходів;
- 2) організація гастролей та виступів як своєї трупі так і запрошених артистів;
- 3) проведення креативних вечорів, фестивалів, творчих змагань тощо.

Студентські аматорські театри, за умови, якщо вони не мають особистого приміщення (концертного залу) і працюють суто у підпорядкуванні навчального закладу, не виконують інші види роботи крім підготовки вистав, участі у концертах і фестивалях. Але студентський аматорський театр теж має менеджерську складову від адміністрації навчального закладу, структурного підрозділу при якому працює до керівника і співробітників які обслуговують діяльність самого театру, а також спостерігається постійний зв'язок із викладацьким складом з метою узгодження організаційних питань щодо графіку репетицій та виступів учасників колективу.

Організаційно-функціональна структура професійного театру дуже відрізняється від студентського аматорського театру.

Керівництво професійного театру - посадові особи, що забезпечують роботу театру:

- 4) директор театру;
- 5) художній керівник театру;
- 6) завідувачі підрозділами і виробничими студіями;
- 7) головний бухгалтер;
- 8) завідувач костюмерним цехом;
- 9) завідувач касами;

У той час студентський аматорський театр має лиш художнього керівника, хореографів та студентів-учасників, які можуть брати на себе обов'язки (за згодою) щодо виконання різних видів роботи. Але зазначимо, що здебільшого, технічну частину роботи виконують співробітники тих структурних підрозділів, при яких працює театр (світлотехніки, звукорежисери тощо).

Зовнішня сфера організації:

- 1) покупці та відвідувачі: публіка різного віку;
- 2) органи управління: заклади вищої освіти, культурно-мистецькі центри;

Способи управління студентського аматорського театру систематизують відповідно до різних особливостей. Так, найчастіше акцентують способи прямого і непрямого впливу - при застосуванні перших очікується безпосередній результат впливу, інші ж орієнтовані на формування обставин для досягнення високої продуктивності роботи. Можна виділити способи формального і неформального впливу, ставлення яких в практиці управління відображає відмінні риси стилю управління. Способи неформального впливу вводять виховну роботу керуючого, його дії в колективі. Максимальна роль містить класифікацію способів управління на підставі особливостей взаємин, що складаються в ході спільної роботи.

На нашу думку, більш ефективним для студентського аматорського театру буде соціально-психологічний спосіб управління, який полягає в істотній частці застосування в ході управління неформальних факторів, інтересів особистості, категорії і групи в цілому. У цьому значенні особливо значущими представляються наступні фактори:

1. Розвиток колективів з урахуванням соціально-психологічних даних учасників.
2. Створення і збереження відповідної соціально-психологічної атмосфери колективної діяльності.

3. Встановлення та формування громадських норм поведінки.
4. Забезпечення діяльності, спрямованої на формування фірмового стилю театру, підвищення його іміджу, престижу в нинішньому соціумі.

Керівник театру, який виступає як організатор ділового спілкування зі студентами в колективі, застосовує як правило в своїй практиці завжди три групи способів, і вони прикладають власний слід на зміст і суть спілкування та відносин між керуючим та студентами.

Серед функцій управління театральним колективом виокремимо:

1. функцію планування та обліку;
2. організаційну функцію
3. функцію стимулювання та контролю.

Складання плану – це формулювання цілей, завдань та засобів їх здійснення і показників формування на конкретний час. Воно займає одне із основних місць в системі управління, визначаючи ключові напрямки діяльності студентського театру на даний етап, а також на перспективу, що гарантує цілісність роботи.

Облік як функція управління передбачає собою постійний і систематизований збір даних та відомостей про стан і формування діяльності колективу за допомогою реєстрації певних даних, що характеризують чисельну і високоякісну сторону театральних дій. Але не всі студентські аматорські театри користуються цією функцією.

Організація діяльності студентського аматорського театру - це робота суб'єкта управління, сконцентрована на забезпечення діяльності та спрямована на досягнення відповідних результатів. Вона містить визначення прийнятної структури аматорського театру, створення театральних технологічних процесів, забезпечення театру ресурсами.

Функція стимулювання роботи визначається як усвідомлено застосовувана форма впливу на колектив або окремих студентів з метою забезпечення їх інтересу у високопродуктивній праці, своєчасного та

якісного виконання ними особистих доручень (організаційних та творчих завдань). Стимулювання здійснюється за допомогою системи моральних та матеріальних стимулів і орієнтоване на виявлення та застосування інновацій, формування раціоналізаторської діяльності в студентському театрі. Матеріальне стимулювання учасників у студентському аматорському театрі не може бути здійснено шляхом грошових заохочень (згідно Закону України «Про вищу освіту»), але своєрідним стимулюванням можна вважати фінансове забезпечення участі колективу у різноманітних конкурсах та фестивалях (оплата проїзду, проживання та інших поточних витрат), пошиття костюмів та реквізиту, що здійснюється за рахунок коштів навчального закладу.

Важливою складовою організації роботи театру є наявність репетиційної зали, її комфортабельність та зручність доступу. Відсутність цієї складової може сприяти відмові студентів від занять.

Керівник аматорського театру поєднує в собі не тільки функції режисера, викладача, організатора, але і має бути наставником, другом, психологом для своїх вихованців. У будь-якого режисера-викладача є власний стиль діяльності, власне бачення проблеми і шляхів її вирішення. Сприйняття, повага, а також задоволення від роботи разом з режисером є невід'ємною вимогою діяльності з метою розвитку театральної групи. Тим більше, в роботі участь беруть з власної волі, де не отримують кошти, а тільки лише задовольняють власні потреби в художній творчості, самовираженні, в спілкуванні. Індивідуальна взаємодія разом з керівником в аматорському колективі дуже важлива для його учасників, це і взаємодія з майстром, товаришем, а також разом з учителем. Дана взаємодія часто відбувається в період персональних репетицій разом з виконавцем ролі. Керівник може проводити тематичні бесіди, що виходять за тематичні кордони репетиційного процесу.

Значимість художнього керівника в ході розвитку групи важлива. Спочатку він зобов'язаний сформувати атмосферу взаємної поваги та довіри.

Це одне з найбільш значущих умов для формування дружньої атмосфери, яка буде панувати не тільки на репетиції а й під час вистав. У роботі зі студентами в аматорському театрі керівник спирається на їх природні можливості, беручи до уваги неповторну оригінальність будь-якого виконавця.

У п'єсі режисер має лише текст, фрази героїв. Він має допомогти студенту відчувати роль, характер, стан і переживання того чи іншого героя. Режисер може ознайомити студентів з відповідною виставі епохою, допомогти пробудити їх уяву щодо характеристик акторської гри саме у цій виставі.

Креативний пошук здійснюється у процесі імпровізації – роботою над роллю, який наближає до розуміння психофізичного впливу, що при цьому має логічно вдосконалюватися. Режисер повинен змодельовати обставини з метою імпровізаційного пошуку, для кращого занурення актора в роль.

Робота над виставою для режисера починається із розподілу ролей. Це дуже важливо, тому що від вірної розстановки сил залежить результат цілої роботи. В обставинах аматорського театру дане питання непросте, воно викликає певні суперечності, виклики, образи і потребує постійних компромісів. Режисер зобов'язаний міркувати при цьому щодо збереження позитивної атмосфери в колективі, а також розвитку та індивідуального зростання кожного студента.

До розподілу ролей режисерові необхідно підходити, з одного краю, поглибленим поглядом, а також багатостороннім пізнанням абсолютно всіх похідних в п'єсі образів, а з іншого - усвідомленням перспектив всієї групи та кожного студента окремо. Тільки так режисер може бути застрахованим від промахів, що важко відкоригувати в роботі над виставою. В аматорському театрі необхідно жертвувати зовнішніми даними і дати перевагу збігу внутрішніх якостей.

В умовах аматорського театру недостатньо бути режисером-професіоналом, недостатньо вміти ставити мету і представляти образ

вистави. Важливо вміти зрозуміти виконавця-непрофесіонала. Вміти допомогти, порадити недосвідченим, початківцям акторам.

Мета режисера полягає в тому, щоб постійно сприяти розкриттю індивідуальності кожного члена колективу. Необхідно якомога більше підказувати виконавцям та якомога менше показувати. При цьому в усьому треба бути прикладом. Що стосується трудового виховання, то в такому випадку в аматорському театральному колективі кожен учасник може виконувати багато доручень – від головної ролі до техніки сцени. Немає серйозних і несерйозних ролей з точки зору відносин до них. У виставі все принципово, особливо повага до мистецтва, повага до процесу, як говорив К. С. Станіславський: «Люби мистецтво в собі, а не себе в мистецтві».

При підготовці вистави переважно за все відповідає сам режисер. Чим краще підготувався режисер, тим більше він орієнтується в авторському матеріалі, краще відчуває тему, думку майбутньої вистави та цим він більше гарантує результат роботи. Проте практичне виконання абсолютно всіх його планів настає тільки разом з колективною діяльністю.

Початок репетиційного етапу не означає, що режисер закінчив вести підготовку до вистави і тепер має тільки знайти можливість переконати непрофесійних аматорів миттєво здійснити на практиці те, що їм було заплановано. Одночасно з репетиціями режисер зобов'язаний здійснювати постійну самостійну роботу, вести підготовку до кожної подальшої репетиції.

Репетиції не потрібно починати на сцені. Початковий елемент діяльності проходить за столом і починається із «вчитки текстів». Надалі, режисер працює зі студентами над оволодінням ситуацією, характеристикою вчинків та зав'язуванням взаємин персонажів. Студенти переходять до перших кроків роботи над роллю. Вони говорять і розбирають текст, проте вже не просто, як це було потрібно при читанні за столом, а разом з почуттям необхідного для партнерів, виконуючи поставлену дію, вкладаючи в текст сенс. На даному етапі студенти можуть відчувати власні сили на сцені. Якщо виконавець ще не відчуває ставлення, до того ж мало відчув дію, неможливо вимагати від

нього більше того, що він на цей період здатний. Образ, який змушений зіграти студент, буде йому рідним тільки в той час, коли він буде розуміти його таким же чином, як ми знаємо рідних для нас людей. Отже, він повинен відчувати, як вчинив би його персонаж в тому чи іншому випадку, як би реагував на ту чи іншу подію. Робота над роллю триває постійно, і режисер постійно стежить, а також орієнтує роботу.

Як тільки розібралися з п'єсою, необхідно намагатися етюдно виходити на сцену. Потроху відтворюючи образ, актор використовує всі наявні в його розпорядженні виразні засоби: слово, рух, пластика, міміка тощо. Всьому цьому режисер зобов'язаний навчити студентів до того, як переходити разом з ними до роботи над виставою.

На відміну від професійного театру в студентському аматорському театрі творча робота проходить у вільний час, однак і цей час має бути структуровано, так як театр справа колективна. Отже, активність творчого колективу має проходити відповідно певним правилам, а також у встановлених межах часу.

У будь-якої групи студентської аматорської творчості можуть бути власні закони. Зокрема, до репетицій завжди приступати своєчасно, незалежно від того скільки чоловік прийшло до вказаного часу. У разі якщо чекати тих, хто запізнився, незабаром дотримуватися чіткого часу буде складно для всіх. Керівник зобов'язаний приходити на репетиції завчасно, завжди мати репетиційний план діяльності разом з колективом.

Серйозна навчально-творча діяльність повинна плануватися, чергуючись із розважальними та рекреаційними заходами. У разі якщо професійний театр здатний протриматися на деяких формальних умовах, то аматорський театр таким чином прожити не здатний. Сила і природа аматорського театру - неформальна атмосфера. Ігровим характером пронизана ціла активність аматорського студентського театрального колективу. Це і акторсько-режисерські тренінги, і ігровий характер міжособистісного спілкування, а також святкування, ігрова взаємодія, що є запорукою довгострокового

існування студентського колективу. Гра нездійсненна без акторського початку. Вона сприяє спілкуванню, ігровому самопочуттю, виявляє творчу оригінальність, надихає на нові знахідки та активізує уяву.

Студентський колектив аматорського театру не здатний існувати без проведення спільного дозвілля, в тому числі і організованого – візити до театрів, поїздки, приміські подорожі, виїзд на природу.

Спільні святкування об'єднують колектив, укріплюють взаємозв'язки між учасниками. Кожне свято в аматорському театрі – це єднання колективу. Свята можуть бути спонтанними, а також такими, які вже стали традиційними. Також у студентських аматорських колективах часто організовується спільний відпочинок на природі.

Керівник студентського аматорського театру зацікавлений також в участі студентів у фестивалях, конкурсах, майстер-класах різного рівня, що в свою чергу є не тільки навчальним процесом, а і відпочинком.

2.3. Практичні рекомендації щодо вдосконалення організаційної складової діяльності студентського аматорського театру.

Студентські аматорські театри можуть відрізнятися один від одного засобами, формами та методами, напрямками та змістом роботи, але головне завдання у них одне – розкрити творчі потенціали студентів. Беручи участь в життєдіяльності студентського аматорського театру, виступаючи на різних фестивалях, конкурсах, організовуючи виступи на концертах та вистави, студенти отримують досвід акторської гри перед публікою та організації в цілому, з кожним разом вдосконалюючи свої навички.

Також, однією із привілей, наприклад учасників творчих колективів Сумського державного університету є нарахування додаткових балів до стипендіального рейтингу для студентів-бюджетників, що регламентується «Положенням про стипендіальне забезпечення СумДУ» (див. Додаток Є).

Тож, проаналізувавши ряд наукової літератури з питань дослідження, вивчивши практичний досвід роботи студентського аматорського театру, можемо сформулювати **практичні рекомендації щодо вдосконалення організаційної складової** діяльності студентського аматорського колективу:

1. розробити план та організувати заходи щодо залучення студентів до аматорського колективу (наприклад, презентація колективів, «Ярмарок інтересів», кураторські години тощо);
2. розробити анкету та провести анкетування першокурсника, де потенційні учасники творчих колективів ознайомляться із запропонованими гуртками і творчими студіями та висловлять, який саме гурток бажають відвідувати;
3. встановлювати чіткий графік репетицій та заохочувати студентів до систематичного відвідування занять;
4. забезпечувати систематичну участь колективу в університетських та міських заходах, у різних видах діяльності (читці, ведучі, актори тощо) для набуття різних навичок професійної майстерності, а також з метою

- ознайомлення глядачів та потенційних учасників із діяльністю колективу);
5. забезпечити презентацію діяльності та здобутків колективу (оформлення стендів із інформацією про перемоги у конкурсах, фото з вистав, поїздок, відпочинку тощо у корпусах навчального закладу, гуртожитку і т.і.);
 6. активізувати сторінки колективу у соціальних мережах (Instagram, Facebook, Youtube та інших) для просування та реклами колективу, висвітлення його діяльності;
 7. розподіляти повноваження та різноманітні обов'язки на всіх учасників колективу (костюмери, декоратори, підбір музичного матеріалу, світловий сценарій тощо) з метою набуття студентами різного роду компетентностей;
 8. здійснювати реалізацію творчих здібностей студентів та надбань колективу, а також обмін творчим досвідом у процесі систематичної участі у театральних фестивалях і конкурсах, постановках вистав тощо;
 9. залучати студентів до активної участі у виборі репертуару, здійснювати обговорення теми, ідеї спектаклю, окреслення естетичної, культурної, соціальної значимості вистави для глядача та учасників;
 10. надавати студентам свободу творчості, а саме, заохочувати їх до самостійної організації та проведення авторських молодіжних перформансів, творчих заходів, альтернативних видів театральної діяльності тощо.

Дотримуючись цього ряду практичних рекомендацій, керівники та учасники колективу отримають можливість вдосконалити якість роботи колективу, відкрити його нові можливості.

Дана робота не вичерпує всього наукового потенціалу досліджуваної проблеми, тому має можливість для подальшої розробки, що буде виконано у наших наступних працях.

Висновки до II розділу

У другому розділі досліджено основні етапи діяльності студентського аматорського театру на прикладі відкритого студентського театру «Кураж», а також окреслено роль та функціональні особливості діяльності його керівника та учасників.

Серед етапів діяльності відкритого студентського театру «Кураж»:

- підготовчий (набір у колектив, прослуховування, знайомство з колективом та його діяльністю, планування роботи);
- акторські тренінги;
- робота над виставою;
- участь у конкурсах і фестивалях.

Підготовчий етап включає наступні заходи: «Ярмарок інтересів», анкетування першокурсників, «Перша лекція для першокурсників», де студенти знайомляться з роботою творчих колективів, спортивних секцій, проявляють інтерес до участі у будь-яких із них, відвідують перші репетиції, проходять прослуховування. Робочий етап включає процес роботи над набуттям навичок акторської майстерності та безпосередньо підготовку до вистави.

Роль керівника студентського аматорського театру поєднує в собі не тільки функції режисера, викладача, організатора, але і наставника, друга, психолога для своїх вихованців. Крім того, як менеджер, керівник займається плануванням та обліком, організацією всіх видів діяльності, стимулюванням та контролем.

У роботі зі студентами в аматорському театрі керівник при розподілі ролей спирається на їх природні можливості та виконавські здібності, сприяти систематичній участі студентів у фестивалях, конкурсах, майстер-класах різного рівня, а також ініціювати і підтримувати спільний організований відпочинок. Керівник може делегувати деякі повноваження на учасників театру (підготовка костюмів, декорацій, реквізиту, підбір музики

тощо) та підтримувати ініціативу студентів щодо самостійної активності та включення до репертуару альтернативних постановок та використання новітніх технологій.

Діяльність студентського аматорського театру має включати спільні дозвіллієві заходи – візити до театрів, святкування, відпочинок на природі, поїздки та подорожі.

З метою вдосконалення організаційної складової діяльності студентського аматорського театру, нами сформовано низку **рекомендацій**:

1. розробити план та організувати заходи щодо залучення студентів до аматорського колективу (наприклад, презентація колективів, «Ярмарок інтересів», кураторські години тощо);
2. розробити анкету та провести анкетування першокурсника, де потенційні учасники творчих колективів ознайомляться із запропонованими гуртками і творчими студіями та висловлять, який саме гурток бажають відвідувати;
3. встановлювати чіткий графік репетицій та заохочувати студентів до систематичного відвідування занять;
4. забезпечувати систематичну участь колективу в університетських та міських заходах, у різних видах діяльності (читці, ведучі, актори тощо) для набуття різних навичок професійної майстерності, а також з метою ознайомлення глядачів та потенційних учасників із діяльністю колективу);
5. забезпечити презентацію діяльності та здобутків колективу (оформлення стендів із інформацією про перемоги у конкурсах, фото з вистав, поїздок, відпочинку тощо у корпусах навчального закладу, гуртожитку і т.і.);
6. активізувати сторінки колективу у соціальних мережах (Instagram, Facebook, Youtube та інших) для просування та реклами колективу, висвітлення його діяльності;

7. розподіляти повноваження та різноманітні обов'язки на всіх учасників колективу (костюмери, декоратори, підбір музичного матеріалу, світловий сценарій тощо) з метою набуття студентами різного роду компетентностей;
8. здійснювати реалізацію творчих здібностей студентів та надбань колективу, а також обмін творчим досвідом у процесі систематичної участі у театральних фестивалях і конкурсах, постановках вистав тощо;
9. залучати студентів до активної участі у виборі репертуару, здійснювати обговорення теми, ідеї спектаклю, окреслення естетичної, культурної, соціальної значимості вистави для глядача та учасників;
10. надавати студентам свободу творчості, а саме, заохочувати їх до самостійної організації та проведення авторських молодіжних перформансів, творчих заходів, альтернативних видів театральної діяльності тощо.

ВИСНОВКИ

1. Здійснено аналіз наукових джерел, у процесі якого з'ясовано, що велика кількість науковців вивчають питання зв'язку мистецтва із вихованням, навчанням та розвитком всебічно-розвиненої особистості (І. А. Зязюн, В. О. Кудін, Н. Є. Миропольська, О. П. Рудницька та ін.), зв'язків педагогіки і театрального мистецтва (П. П. Блонський, А. В. Луначарський, А. С. Макаренко, С. Ф. Русова, І. М. Стешенко, В. О. Сухомлинський, С. Т. Шацький), ролі театрального мистецтва у розвитку креативних можливостей педагога та студентів (В. Ц. Абрамян, Д. Г. Город, Н. Г. Ксенофонтowa, М. Є. Миклашова, Г. І. Переухенко, Н. Я. Сайгушев, Г. О. Ястребова, С. О. Швидка). Окреслено понятійний апарат дослідження, надано визначення понять «театральне мистецтво», «театр», «театральна діяльність», «студентський театр», «аматорський театр».

Охарактеризовано генезис аматорських театрів, прослідковано їх становлення від першої половини 18 століття, зазначено роль у їх розвитку знаних діячів мистецтва та громадських діячів країни, більшість із яких зазнали за свою національну позицію репресії влади. З'ясовано, що за часів Радянського Союзу аматорські театри набули особливої популярності завдяки їх масовості, загальнодоступності та задач влади впливати на громадян через культурно-освітню діяльність. У пострадянський період розвиток аматорських театрів зазнав спаду, а відновились активність колективів за часів незалежної України. Насьогодні аматорські колективи нарощують свою діяльність, зберігаючи сталі форми роботи та й популяризують нові театральні форми, наприклад Театр абсурду, театр імпровізацій, Плейбек-театр, театр тіней, театр пластичної драми, різного роду перформанси тощо.

2. Визначено завдання студентських аматорських театрів: залучення студентів до творчої діяльності у театральному колективі; виховання естетичного смаку, формування духовної культури, моральних якостей,

ціннісних орієнтацій; оволодіння навичками акторської майстерності та набуття досвіду сценічної гри, ораторського мистецтва, подолання страху публічних виступів; популяризація творів світової та вітчизняної драматургії; виховання уміння працювати у команді, відчуття відповідальності за колективний результат; реалізація творчих здібностей і демонстрація набутих акторських навичок; пошуки та реалізація новітніх підходів до акторської підготовки, запровадження нових форм роботи, цікавих сучасній молоді.

Окреслено функції студентського аматорського театру: культуротворча; пізнавальна; естетична; комунікаційна; соціалізуюча; розвиваюча; рекреаційна; розважальна.

Визначено напрями діяльності та форми роботи студентського аматорського театру: **репетиційний** (етюди, акторські тренажі, вправи для постановки дихання, дикції та артикуляції, тренінги з акторської майстерності, майстер-класи, робота над виставою); **концертно-фестивальний** (вистави, концерти, фестивалі та конкурси, івент-заходи, перформанси); **дозвіллєвий** (тематичні вечори відпочинку, зустрічі із відомими майстрами сцени, спільні походи у театр і кіно, відзначення професійних та особистих свят, походи, відпочинок на природі тощо).

3. Визначено відмінні особливості студентського аматорського театру: студентський склад театру; адміністративне підпорядкування навчальному закладу; менеджмент здійснюється або установами при яких він працює, або функції менеджерів можуть безпосередньо виконувати керівник та учасники колективу; склад учасників часто змінюється; грають непрофесійні актори; репетиційний процес розділяється на навчальний період (заняття з акторської майстерності) та власне, підготовку вистави; репертуар не відрізняється великою кількістю вистав; заняття проходять у вільний від навчання час, діяльність ґрунтується на принципах вільного вибору; діяльність колективу не комерційна, фінансується за рахунок закладу освіти або спонсорських коштів; аматорський колектив не має у штаті

працівників допоміжного складу (костюмерів, декораторів, звукорежисерів, освітлювачів, гримерів тощо);

Означено організаційні засади діяльності студентського аматорського театру:

- студентські аматорські театри керуються у своїй діяльності нормативною базою університетського та державного рівня: Положенням про діяльність структурного підрозділу, Статутом навчального закладу, Наказами та розпорядженнями адміністрації, іншими нормативними актами закладу, Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту» (у випадку театру «Кураж» Положенням про Культурно-мистецький центр СумДУ, Статутом СумДУ, Кодексом корпоративної культури СумДУ тощо);
- організація діяльності студентського аматорського театру здійснюється, спираючись на реалізацію його місії, що полягає у збереженні національних культурних традицій і традицій університету, популяризації творчої діяльності, створенні сприятливих умов для творчого розвитку особистості, формуванні загальної культури студентів;
- фінансування діяльності здійснюється відповідно до фінансових можливостей навчального закладу та за рахунок можливих спонсорських коштів;
- діяльність студентського аматорського театру здійснюється згідно принципів вільного вибору, спрямована на організацію змістовного дозвілля студентів, покликана формувати культуру молоді, сприяти реалізації талантів і творчих здібностей;
- репетиційний процес аматорського театру будується з урахуванням навчальних занять (набуття навичок акторської майстерності) та безпосередньо роботи над постановкою вистав, виступів тощо;
- організація діяльності здійснюється з урахуванням необхідності участі колективу у виставах, концертах, фестивалях і конкурсах, які є способом

реалізації творчих здібностей, талантів та демонстрацією набутих навичок.

4. Означено етапи роботи студентського аматорського колективу на прикладі відкритого студентського театру «Кураж»: підготовчий (набір у колектив, прослуховування, знайомство з колективом та його діяльністю, планування роботи); акторські тренінги; робота над виставою; участь у конкурсах і фестивалях.

Охарактеризовано роль керівника студентського аматорського театру, що яка поєднує функції режисера, викладача, організатора, а також наставника, друга та психолога. Крім того, як менеджер, керівник займається плануванням та обліком, організацією всіх видів діяльності, стимулюванням та контролем. Керівник може делегувати деякі повноваження на учасників театру (підготовка костюмів, декорацій, реквізиту, підбір музики тощо) та підтримувати ініціативу студентів щодо самостійної активності та включення до репертуару альтернативних постановок та використання новітніх технологій.

5. Сформовано рекомендації щодо підвищення рівня ефективності організаційної складової діяльності студентського аматорського театру:

- розробити та організувати заходи щодо залучення студентів до аматорського колективу;
- провести анкетування першокурсника щодо визначення їх творчих здібностей і вподобань;
- встановлювати чіткий графік репетицій, заохочувати студентів до систематичного відвідування занять;
- забезпечувати систематичну участь колективу в університетських та міських заходах;
- забезпечувати презентацію діяльності та здобутків колективу (оформлення стендів із інформацією про перемоги у конкурсах, фото з вистав, поїздок, відпочинку тощо у корпусах навчального закладу, гуртожитку і т.і.);

- активізувати сторінки колективу у соціальних мережах (Instagram, Facebook, Youtube та інших) для просування та реклами колективу;
- делегувати повноваження обов'язки всім учасникам колективу з метою набуття студентами різного роду компетентностей;
- здійснювати реалізацію творчих здібностей студентів та надбань колективу та обмін досвідом у процесі участі в театральних фестивалях і конкурсах, постановках тощо;
- залучати студентів до активної участі у виборі репертуару;
- надавати студентам свободу творчості, а саме, заохочувати їх до самостійної організації та проведення авторських молодіжних перформансів, творчих заходів, альтернативних видів театральної діяльності тощо.

Список використаних джерел

1. В.М. Чижиков, В.В. Чижиков. Теорія і практика соціокультурного менеджменту - М.: МГУКИ, 2008. - 608 с.
2. Выготский Л.С. Психология искусства. М.: Искусство, 1986. -575 с.
3. Гаврилова Е.Э. Влияние школьного театра на формирование личности подростка // Молодой ученый. — 2011. — №2. Т.2. — С. 77-80.
4. Гадамер Г.Г. Актуальность прекрасного. М.: Искусство, 1991. -367 с.
5. Горчаков Н.М. Беседы о режиссуре. М. - Л.: Искусство, 1941. -307 с.
6. Горчаков Н.М. Работа режиссера над спектаклем. М.: Искусство, 1956. - 464 с.
7. Завадский Ю.А. Рождение спектакля. М.: ВТО, 1975. - 144 с.
8. Закон України: Про театри і театральну справу/Стаття 1. Визначення термінів/ [Президент України В.ЮЩЕНКО]. - м. Київ, 31 травня 2005 року.
9. Игры /обучение, тренинг, досуг/. М.: Новая школа, 1994. - 364 с.
10. Карягин А.А. Драма как эстетическая проблема. - М.: Наука, 1971.-224 с.
11. Киселева Т.Е., Красильников Ю.Д. Основы социально-культурной деятельности. М.: Московский государственный университет культуры, 1995. - 136 с.
12. Клуб: культура досуга /сборник/. М.: Профиздат, 1987. - 184 с.
13. Кнебель М.О. О действенном анализе пьесы и роли. М.: Искусство, 1982.- 119 с.
14. Козодаев П.И. Особенности использования методов театральной педагогики в режиссерской практике руководителя любительского театра. // Психолого-педагогический журнал Гаудеамус, № 1 (15). 2010. – С. 154-157.

15. Копалова О. С. Функції театру як соціального інституту [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://elar.rsvpu.ru/bitstream/123456789/16283/1/itpp_2000_098.pdf
16. Косецки Р. Социально-педагогическая стратегия подготовки специалистов сферы досуга в условиях модернизации польского общества.: Дисс. д-ра пед. наук. 13.00.05. СПб: СПГАК, 1997. - 555 с.
17. Кристи Г.В. Воспитание актеров школы Станиславского М.: Искусство, 1988. - 455 с.
18. Пави П. Словарь театра М.: Прогресс, 1991. - 480 с.
19. Подкорытова М.В. Роль молодежного любительского театра в системе вузовского образования. // Вестник Иркутского государственного технического университета. №7. 2010. – С. 346-349.
20. Попов В.А. Звуковое оформление спектакля М.: Искусство, 1953. 131 с.
21. Попова З. В. Аматорський театр України і міжнародний театральний рух // Посвіт. 1996 № 4.
22. Рудич М.І. Менеджмент соціально-культурної сфери. Основи технологією: Навчальний посібник. Кемерово: Кузбасвузиздат, 1996. - 208с.
23. Станиславский К.С. Моя жизнь в искусстве. М.: Искусство, 1962. 515 с.
24. Указ Президента України: Про Основні напрями реформування професійно-технічної освіти в Україні [Президент України Л.КУЧМА]. - м. Київ, 8 травня 1996 року.
25. Чижиков В.М. Маркетингові моделі соціокультурного менеджменту // Актуальні проблеми соціокультурного менеджменту. М.: МГУКИ, 2002. – С. 69-90.

Додаток А

Положення про Культурно-мистецький центр Сумського державного університету

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Культурно-мистецький центр (у подальшому КМЦ, центр) є структурним підрозділом Сумського державного університету без права юридичної особи. Повна назва КМЦ українською мовою – Культурномистецький центр Сумського державного університету. Повна назва КМЦ англійською мовою – Cultural and Artistic Center of Sumy State University.

1.2. Головною метою діяльності КМЦ є: організація та проведення масових культурно-мистецьких заходів; розкриття творчого потенціалу студентської молоді; створення умов для естетичного розвитку особистості; популяризація інтелектуального та змістовного дозвілля, різноманітних видів і напрямків художньо-творчого виконавського мистецтва (музичного, хореографічного, театрального, вокального, образотворчого тощо).

1.3. У своїй діяльності КМЦ керується чинним законодавством України, загальнодержавною та внутрішньоуніверситетською нормативною базою, даним Положенням, наказами та розпорядженнями відповідних посадових осіб.

1.4. КМЦ співпрацює з органами студентського самоврядування, профспілковими комітетами, структурними підрозділами університету, а також закладами культури та мистецтва міста та області, іншими установами.

2. ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ТА НАПРЯМКИ ДІЯЛЬНОСТІ КМЦ

Основними завданнями КМЦ є:

- створення високоякісного та різноманітного за формами культурномистецького осередку в університеті для популяризації СумДУ, на обласному, всеукраїнському та міжнародному рівнях;

- впровадження нових форм і методів культурно-мистецької діяльності зі студентами, спираючись на принципи масовості та багатожанровості; підвищення якості університетських культурно-масових заходів; розширення видів і напрямків художньо-творчої діяльності та підвищення якості виконавської майстерності (музичної, хореографічної, театральної, вокальної, образотворчої тощо);
- сприяння розвитку міжкультурних відносин в умовах багатонаціонального контингенту студентів;
- формування національної свідомості та гідності, поваги до держави, історичних та духовних надбань українського народу, його культури, звичаїв, традицій;
- формування інтелектуальних якостей особистості, виховання інтелектуальності та естетичних смаків;
- створення оптимальних умов для творчого розвитку особистості, підвищення культурного рівня студентської молоді;
- проведення культурно-освітньої роботи серед осіб, які навчаються, співробітників і викладачів університету у сфері організації їх культурного відпочинку і змістовного проведення дозвілля;
- пропаганда духовних, історичних та культурних надбань українського МОН України Положення про Культурно-мистецький центр Стор. 3 СумДУ Версія 02 народу, сприяння подальшому розвитку української культури;
- організація та проведення концертів, шоу-програм, театральних видовищ, балів, карнавалів, конкурсів, вечорів відпочинку, та забезпечення на матеріальній базі КМЦ інших заходів, які проводяться у встановленому порядку;
- створення та організація роботи гуртків, творчих студій та клубів за інтересами;

- сприяння інноваційним процесам у сфері підвищення культурнодозвіллевої діяльності студентської молоді;
- підтримка постійного зв'язку з установами культури, творчими та громадськими організаціями, участь у культурно-мистецьких заходах міського, обласного, всеукраїнського та міжнародного рівнів;
- надання інформаційних, методичних послуг і консультацій факультетам (інститутам) та підрозділам університету щодо форм і методів організації відпочинку та культурних заходів;
- надання комплексу послуг, які сприяють задоволенню запитів і потреб студентської молоді, організації її змістовного відпочинку;
- координація та контроль ефективного використання технічного обладнання та приміщень КМЦ;
- залучення школярів та учнів коледжів до участі у діяльності КМЦ, проведення з ними системної профорієнтаційної роботи;
- надання в короткострокове користування приміщень, які закріплені за КМЦ, та в тимчасове користування обладнання КМЦ стороннім організаціям, фізичним та юридичним особам;
- здійснення інших видів діяльності, які не суперечать Статуту університету.

3. УПРАВЛІННЯ ТА КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

3.1. Керівництво КМЦ здійснює директор, який призначається на посаду та звільняється наказом ректора та безпосередньо підпорядковується проректору з науково-педагогічної роботи та організації позанавчальної діяльності.

3.2. Чисельність працівників КМЦ, їх посадові оклади, встановлюються відповідно до штатного розкладу, затвердженого ректором.

3.3. Функціонування КМЦ забезпечується його штатними співробітниками, а у разі потреби іншими особами на умовах сумісництва,

погодинної оплати праці або шляхом укладення цивільно-правових договорів та угод.

3.4. Керівники гуртків, творчих студій та клубів за інтересами підпорядковуються директору КМЦ та приймаються на роботу за узгодженням із проректором з науково-педагогічної роботи та організації позанавчальної діяльності, на умовах погодинної оплати, за строковим договором і по сумісництву.

3.5. Посадові інструкції працівників КМЦ розробляються директором КМЦ, погоджуються та затверджуються у встановленому порядку.

3.6. Керівництво художньо-змістовою частиною заходів Культурномистецького центру здійснюється художнім керівником КМЦ.

3.7. Колегіальним (дорадчим) органом Культурно-мистецького центру є Художня рада, робота якої регулюється окремим Положенням.

4. ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ТА ФОРМИ ДІЯЛЬНОСТІ

4.1. До структури Культурно-мистецького центру входять:

- організаційно-методичний відділ, що забезпечує вирішення завдань КМЦ в частині:
 - розробка та написання сценаріїв;
 - оформлення наказів, службових записок, тощо;
- група технічного забезпечення позанавчальних заходів (звукове, світлове та мультимедійне обслуговування, підбір, запис та обробка фонограм тощо);
- студентський клуб-кафе, що вирішує питання в частині організації малих форм дозвілєвої діяльності (дискотеки, тематичні вечори, тощо) студентської молоді;
- студія КВН, що забезпечує участь університетських команд в іграх КВН міського, обласного, всеукраїнського та міжнародного рівнів, телевізійних проектах;
- гуртки, творчі студії, клуби за інтересами;

- відокремлена структурна група КМЦ (далі – Група), яка забезпечує виконання основних цілей та завдань даного Положення на базі інституту Бізнес-технологій «УАБС» та інституту права. Група має право на відкриття субрахунку на надання платних послуг згідно даного Положення.

4.2. Зміни до структури КМЦ можуть вноситися наказом ректора.

4.3. Кількість та жанрова спрямованість гуртків, творчих студій та клубів за інтересами визначається щорічно у серпні місяці на засіданні Художньої ради за поданням директора КМЦ та художнього керівника за узгодженням проректора з науково-педагогічної роботи та організації позанавчальної діяльності і затверджується ректором СумДУ.

4.4. Діяльність КМЦ базується на затверджених планах роботи, завданнях вищих посадових осіб та у встановленому порядку заявах підрозділів університету.

4.5. Плани та графіки роботи колективів узгоджуються з художнім керівником та директором КМЦ і затверджуються на засіданнях Художньої ради.

4.6. Про свою роботу КМЦ звітує у встановленому порядку.

4.7. У межах своїх повноважень КМЦ здійснює організаційні заходи та відповідний контроль діяльності інших структурних підрозділів, у т.ч. позабазових.

5. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

5.1. КМЦ розміщується та функціонує на закріпленій за ним матеріально-технічній базі університету, у тому числі і на базі відокремленої групи КМЦ, що визначається відповідним наказом ректора.

5.2. КМЦ має право у встановленому порядку використовувати матеріально-технічну базу та обладнання інших структурних підрозділів університету.

6. ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

6.1. Фінансування діяльності КМЦ здійснюється за рахунок:

- коштів університету (в тому числі субрахунків інших підрозділів СумДУ при виконанні відповідних замовлень);
- коштів юридичних та фізичних осіб при наданні відповідних платних послуг;
- коштів від виконання грантових проектів;
- спонсорської допомоги від організацій, підприємств, громадян;
- інших джерел, не заборонених чинним законодавством.

6.2. Діяльність КМЦ з надання послуг може здійснюватися на підставі договорів із замовниками, що укладаються та узгоджуються в установленому порядку.

6.3. Вартість надання платних послуг затверджується наказом ректора у відповідності до кошторису, який за пропозиціями директора КМЦ розраховується щорічно (як правило, в січні-лютому) планово-фінансовим відділом, узгоджується з відповідними посадовими особами та затверджується ректором. При розрахунку калькуляції вартості платних послуг враховуються рекомендації МОН України, Міністерства фінансів України.

6.4. Оплата послуг КМЦ може здійснюватися у безготівковій формі на рахунок СумДУ або готівкою у встановленому порядку.

6.5. Облік коштів від наданих КМЦ платних послуг здійснюється в установленому порядку на відповідному субрахунку.

6.6. Кошти, що надійшли за відповідним видом діяльності КМЦ, розподіляються наступним чином: - при проведенні заходів, які організовується безпосередньо КМЦ, після сплати податків, обсяги яких розраховуються від загальної суми надходжень (якщо це передбачено законодавством), залишок коштів розподіляється наступним чином:

- 10 % коштів спрямовується на відшкодування загальноуніверситетських витрат щодо забезпечення діяльності КМЦ;

- частина коштів спрямовується на оплату праці загальноуніверситетських підрозділів (згідно із затвердженою методикою в частині забезпечення надання платних послуг);
- відповідна частина коштів спрямовується на оплату праці безпосередніх виконавців робіт;
- частина коштів спрямовується на оплату комунальних послуг (визначається з урахуванням показника питомої ваги комунальних послуг у загальному обсязі фінансування університету в попередньому календарному році);
- частка коштів спрямовується на інші витрати за кошторисом;
 - частка коштів, що залишилася після компенсації витрат згідно попередніх підпунктів, спрямовується в частині 30 % на матеріальне стимулювання співробітників безпосередніх виконавців робіт, у тому числі, інших структурних підрозділів університету, які сприяють виконанню робіт, 70 % - на інші витрати, що забезпечують відповідну діяльність КМЦ. - при наданні стороннім організаціям в короткострокове платне користування приміщень, які закріплені за КМЦ, для проведення відповідних заходів, 70 % від суми коштів, що надійшли як плата за послуги, спрямовується на відшкодування загальноуніверситетських витрат щодо утримання приміщень. Частка коштів, що залишилися, зараховується на субрахунок КМЦ, з них 30 % - на статтю ФОП з метою матеріального стимулювання співробітників, які забезпечують проведення заходу, 70 % - на статтю «інші витрати», для забезпечення матеріально-технічної діяльності КМЦ.

6.7. За обґрунтованим поданням директора КМЦ, узгодженим з проректором з науково-педагогічної роботи та організації позанавчальної діяльності та проректором з фінансово-економічної діяльності, розподіл коштів, наведений в п.6.6 у вмотивованих випадках може змінюватися наказом ректора.

6.8. Бухгалтерський облік та фінансові операції забезпечуються відповідними підрозділами СумДУ. Директор КМЦ відповідає за виконання

договірних зобов'язань, контролює рух коштів та їх розподіл, забезпечує складання встановленої фінансової звітності.

7. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

7.1. КМЦ створюється наказом ректора або наказом ректора за рішенням вченої ради.

7.2. Положення вводиться в дію з дня його затвердження наказом ректора, якщо інше не передбачене тим же наказом.

7.3. Зміни та доповнення до Положення про КМЦ можуть вноситись наказом ректора або наказом ректора за рішенням вченої ради університету. У такому ж порядку Положення скасовується.

7.4. КМЦ реорганізовується, ліквідується наказом ректора або наказом ректора за рішенням вченої ради. В такому ж порядку вносяться зміни до даного Положення або затверджується нова версія Положення.

Схвалено вченою радою СумДУ

Протокол № 07 від 12 квітня 2018 р.

Голова вченої ради - А.В. Васильєв

Вчений секретар - А.І. Рубан

Відповідальний за укладення Положення: Директор КМЦ - Р.М. Левченко

ПОГОДЖЕНО: Проректор з науково-педагогічної роботи та організації позанавчальної діяльності - О.В. Король

Директор департаменту бізнес процесів - С.В. Леонов

Начальник юридичного відділу - О.М. Кузікова

Голова студентської профспілкової організації - К.В. Безсмертна

Студентський ректор - А.В. Гончарова.

Додаток Б

Сценарій театральної сцени факультету ІФСК на «Золотому інтегралі 2019»

«СОЛЬ. ВТРАТА СВІДОМОСТІ»

Дії першої частини розгортаються в батьківському домі головної героїні (Мері).

Вирішивши розпочати нове, доросле життя без допомоги батьків, Мері вирішує розпрощатися з батьками та її крацим другом Томом, а також вкрати гроші для її подорожі.

Причиною такого рішення стала підліткова закоханість та надія поїхати з її хлопцем (Семом) в інше місто і стати зіркою.

Мері заходить в будинок, нервує і йде красти гроші (озирається)

Світло – загальне (тепле)

Мати (на кухні): Мері, це ти?

Мері: Так, мамо! (озирається навколо)

Мати: Нарешті. Де ти була так довго?

Мері: Тато в дома?

Мати: Так. Він на дворі.

Заходить до кімнати батьків. Краде гроші

Мати: Що ти робиш? (зацікавлено)

Мері: Ааа так, нічого. Просто я тут загубила телефон. Бачиш, знайшовся.

Іде до своєї кімнати. Починає збирати речі.

Мати: А як у школі... справи? (питає заходячи до кімнати)

Що відбувається?

Мері: Я не знаю як це тобі сказати... Але я їду до Нью-Йорка.

(говорить збираючи речі)

Мати: Куди ти їдеш?

Мері: До Нью-Йорка, мамо! Я вирішила розпочати нове життя разом з Семом. Відчути вперше себе справжньою, живою...

Мати: Це такі жарти нові? Я не розумію.

Мері: Ні! *(встає і починає виходити)*

Мати: Зупинись! Ти нікуди не поїдеш! Який ще Сем?

Мері: З хору!

Мати: Семуель? Дитино, відкрий очі!.. Я тобі давно казала, що ти зв'язалася не з тією компанією! Ти втікала з дому. Мені неоднаразово дзвонила директор школи і казала, що ти втікаєш також і з репетицій! Що з тобою коїться?

Мері: Це любов, мамо! Любов!

Мати: Не кажи мені про любов. Це не так! Це лише безглузді вчинки і все!

Мері: Ні!..

В цей час до кімнати заходить батько

Батько: Що відбувається?

Мати: Спитай у своєї доньки. У неї мабуть дах поїхав. *(виходить з кімнати)*

Батько: Мері, що відбувається?

(пауза)

Скажи будь ласка.

Мері: Я їду від вас, тату. І не треба мене зупиняти. Я вже доросла і маю сама вирішувати, що мені робити. Часом, це не твої слова?

Батько: І куди ти їдеш, доросла?

Мері: До Нью-Йорка.

Батько: Навіщо тобі у Нью-Йорк?

До дому підходить Том. Починає дзвонити Мері – не реагує

Мері: Я хочу чогось нового! Хочу стати зіркою, хоч на Бродвеї!
Хочу любити по-справжньому!

Батько: Якщо ти хочеш екскурсію, то так і скажи. Ми зберемося та поїдемо туди вже на вихідних. Навіщо робити все таким чином?

Мері: Я не хочу екскурсії! Ти мене не чуєш! Я.. хочу.. нового.. життя. Без вашої допомоги! Ви мені не потрібні! Зрозумів? Не потрібні! *(Виходить з кімнати та дому)*

Виходячи з дому Мері зустрічає Тома, на якого намагається не реагувати

Том: Мері, привіт! *(Мері проходить повз)*

Том: Я тобі писав та дзвонив але ти не відповідала. Мері, щось сталося?

Мері: Так, сталося! *(зупиняється та дивиться на нього)* Ти мене дістав! Ходиш за мною всюди, наче ми «нерозлийвода». Так ось що, Том. Ти мені ніхто! *(розвертається та йде)*

Том: Мері!

Мері *(розвертається до нього):* Пішов ти, Том...

Том заходить в дім спитати про те, що трапилося. Бачить, що мати Мері плаче, а батько сидить над нею намагаючись заспокоїти

Том: Що сталося?

Батько: Мері несподівано захотіла розпочати доросле життя. Разом з тим Семом... Йди додому Том, Ненсі потрібно відпочити *(встає та піднімає Ненсі)*

Том: Я її поверну!

Батько *(відпускає матір до іншої кімнати та звертається до Тома):* Том, заспокойся. Я розумію. Мері дуже змінилася за останній час. Неначе це вже не моя донька. Але скажи мені, куди вона зможе піти? Ну сходить до подруги, переночує у неї. І вернеться назад. Ти гарний хлопець. Але не потрібно так піклуватися про цю ситуацію. Іди додому, відпочинь.

Світло гасне. На цьому закінчиться перша частина.

«ЛЯ. ПАДІННЯ»

Приїхавши до Нью-Йорка, Мері та Сем йдуть у нічний кабаре на Бродвеї. У Сема є справи з його тіткою, про які не підозрює Мері.

У двері входить Сем та Мері. Їх підсвічує пушка.

Мері: А потім я їй кажу, що вона ніколи мене розуміла. Ти б бачив її обличчя, Сем, вона ніби-то в перший раз мене побачила. Хоча може це було занадто? Як гадаєш? Сем? Сееем?

Сем: Що... так, занадто. Мері, почекай тут, в мене є деякі зв'язки, спробую домовитися за безкоштовний вхід.

Сем підімається сходами, пушка його супроводжує, коли заходить на сцену, пушка вимикається, на сцену до зеленого додається білий колір. Меліса сидить по середині спиною до залу, коли білий світ вмикається – розвертається до Сема на ступі.

Меліса: О, добрий вечір.

Сем: Добрий вечір... тітко.

Меліса робить злу паузу. Хватає тіні та жбурляє в Сема.

Меліса: Любий племінничку. Скільки разів тобі треба повторити, щоб дійшло? Ніколи. Ніде. Не за яких обставин не називай мене «тіткою». Це мене старить. Зрозуміло? Або ще щось кинути?

Сем: Добре, тітко.. ой, вибачте, Мелісо.

Меліса: Тобі повезло, що я не злопам'ятна. Ну що? До справи.

Меліса розвертається до столу. Сем підходить (спиною до глядачів). У Меліси у лівій руці кутюра.

Меліса: Перевірив?

Сем: Ні-ні, не чіпав, взагалі.

Меліса: Ти думаєш, я не знаю, що ти вживаєш? Я за себе піклуюся.

Сем: Тітко, я дійсно не..

Меліса (б'є ногою): Ще раз скажеш слово «тітка», малий...

Сем: Добре-добре, вибач.

Меліса: Вибачаю. Але ти перший. Мені за десять хвилин на сцену – я не можу так ризикувати.

Сем: Оу, гаразд.

У цю мить пушка на дверях, заходить Том. Сем сідає за стіл. Меліса крутить йому купюру.

Том (оглядається): Вибачте, а де вхід до клубу?

Мері озирнулася, та швидко повернулася назад.

Том: Мері? МЕРІ!!!

Мері дає драпу, вбігає у гримерку (на центр сцени). У цю саму мить Сем вже «занюхнув».

Мері: Якого...??? (Сем обертається на Мері) СЕМ!

Меліса: Самуель, ти що, двері не зачинив? Це хто взагалі?

Сем: Гроші.... (під кайфом)

Меліса: Що ти верзеш? Які ще гроші?

Сем: Гроші на ім'я Мері. Познайомити Вас? Мері, це моя тітонька Меліса, вона ж за сумісництвом твій кумир. Мелісо, це Мері – найвне закохане дівчисько, чий батько не знає про це, але постійно мене фінансово підтримує. Ааа, і ще – Том – френдзона. Як справи, Томе?

Меліса: Так! Ви двоє краще йдіть звідси, а з тобою ми ще поговоримо.

Том: Так, Мері, краще пішли...

Сем: Біжи-біжи, Мері. Але пам'ятай, що ВІРА все одно тебе погубить.

Меліса дає Сему підзатильника. Вимикається світло. На цьому закінчується друга частина.

Додаток В

Фото команди ІФСК на «Золотому інтегралі 2019»

Додаток Г

Фото студентського театрального колективу (Новорічна казка 2020)

Додаток Д

Афіша

Додаток Е

Фото акторів з театрального фестивалю "Схід-Захід" у Кракові

Додаток Є

Положення про стипендіальне забезпечення студентів, клінічних ординаторів, аспірантів, докторантів СумДУ

Культурно-масова діяльність:

– 8 балів - учасникам творчих колективів університету, інституту, факультету – переможцям та лауреатам міжнародних фестивалів та конкурсів культурно-мистецького спрямування, міжнародних творчих проєктів, призначається 1 рік з часу останнього досягнення;

– 7 балів-учасникам творчих колективів університету, інституту, факультету – переможцям та лауреатам всеукраїнських фестивалів та конкурсів культурномистецького спрямування, загальнодержавних творчих проєктів, призначається 1 рік з часу останнього досягнення;

– 6 балів- учасникам творчих колективів університету, інституту, факультету – переможців та лауреатів міжрегіональних, обласних та міських фестивалів і конкурсів культурно-мистецького спрямування, призначається 1 рік з часу останнього досягнення;

– 5 балів - студентам університету, інституту, факультету – постійним учасникам міських та обласних культурно-мистецьких заходів, призначається 1 рік з часу останнього досягнення;

– 4 бали- студентам, постійним учасникам загальноуніверситетських заходів (іміджевих концертів, творчих проєктів, мистецьких акцій тощо), а також переможці та призери загальноуніверситетських фестивалів і конкурсів культурно-мистецького спрямування тощо), призначається 1 рік з часу останнього досягнення;

– 3 бали - учасникам творчих колективів, що не знаходяться у підпорядкуванні університету, але мають звання лауреатів Всеукраїнського

та Міжнародного рівнів (за наявності підтверджуючих документів), призначається на наступний семестр з часу останнього досягнення;

– 2 бали - студентам університету, інституту, факультету – постійним учасникам гуртків, творчих студій та клубів за інтересами культурно-мистецького центру СумДУ та гуртків за інтересами в інститутах, на факультетах СумДУ, призначається на навчальний семестр включно у якому припинена зазначена діяльність (додаткові бали не призначаються, якщо рішення про припинення прийнято у попередньому семестрі).

– 1 бал- студентам, які не є постійними учасниками гуртків університету (інституту, факультету), але періодично беруть участь у культурно-масових заходах університету, інституту(факультету), призначається на наступний семестр за результатом активності у попередньому семестрі.

Пропозиції щодо кандидатур студентів, які претендують на додаткові бали за культурно-масову роботу та відповідну кількість балів, до стипендіальної комісії інституту (факультету) можуть надавати заступники директорів (деканів) з виховної роботи, художній керівник культурно-мистецького центру СумДУ, начальник відділу позанавчальної роботи. Пропозиції оформлюються у вигляді службової записки, яку візує проректор за розподілом повноважень.